

244
1929

საქართველოს
საბჭოთაო

საბჭოთა სამართალი

ს.ს.ს.რ.
იუსტისსახკომის
იჩკპირუდნი
იჩტანო

№ 6

31 მაკტი
1929

უინაარსი

- მოწინავე—საქ. საბჭოთა რესპუბლიკანური ყრილობის გამო.
- ვედ. ენუქიძე—თემსაბჭოს ამოცანები კაბალურ გარიგებებთან ბრძოლაში.
- კ. მიქელაძე—საკავშირო — მიწის ძირითადი კანონის პრინციპების შესახებ.
- მ. ქორქაშვილი—სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულების შეჩერება.
- პ. კიწორია—გამასწორებელ სახლების განტვირთვის შესახებ.
- დ. მირიანაშვილი—მტკიცენული საკითხები მილიციის დარგში მუშაობისა.

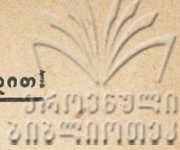
სისხლის სამართლის საქითხავი

- ს. ორლოვსკი—მარქსიზმი და სისხლის სამართალი.
- ი. როინაშვილი—სისხ. სამ. სპ. ახალი კოდ. პროექტის გარშემო.

სასამართლო და ყოფა-ცხოვრება

- გ. ბააზოვი—იუსტიციის ორგანოთა ამოცანები ანტისემიტისმთან ბრძოლაში.

იურიდიული დახმარება
გიბლიოგრაფია
კანონმდებლობის მიმოხილვა
ოფიციალური ნაწილი

საბჭოთა სამართალი

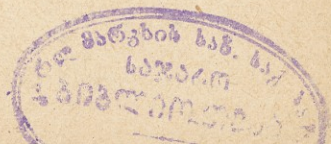
საქართველოს სოციალისტურ
საბჭოთა რესპუბლიკის
იუსტიციის სახალხო
კომისარიატის ორგანიზებული
==== ყურნალი ====

====
ფელიწადი 1929 წ.
====

№ 6

მარტი — 1929 წ.

ტფილისი

პასუხისმგებელი რედაქტორი **შ ა ლ ვ ა მ ა თ ი კ ა შ ვ ი ლ ი**

სარედაქციო კოლეგია

- 0. ტალანაძე
- თ. დოლიძე
- ბ. გერაძე
- პროფ. შ. ნუცუბიძე
- კონს. შიქვალიძე
- მვლ. მნუჭიძე

საქ. საბჭოთა რესპუბლიკანური ყრილობის გამო.

სოციალისტური აღმშენებლობის განსაკუთრებულ მომენტში იკრიბება სრულად საქართველოს მუშათა, გლეხთა, წითელარმიელთა და მკვლევართა დეპუტატთა საბჭოების მე-5-თე ყრილობა. ამოცანები და საკითხები, რომელიც ყრილობის დღის წესრიგში სდგას, სხვებით ნათელყოფენ ამ ისტორიული ეტაპის უდიდეს მნიშვნელობას. გივანტიური აღმშენებლობის აზვირთებული ტალღები, რომლებიც საბჭოთა საზოგადოებრივობის ცხოვრების ყველა კუნჭულებიდან მომდინარეობს, ერთის მხრივ და გამწვავებული კლასთა ბრძოლის შეუწყვეტელი პროცესი, მეორეს მხრივ, აი ის ფონი, რომელზედაც რელიეფურათ იშლება ჩვენი საქმიანობის დადებითი და უარყოფითი მხარეები.

ძღვევამოსილ სოციალისტური აღმშენებლობის შეუჩერებელი წინსვლა ჩვენს ქვეყანაში და ახალ-ახალი პოზიციების გამაგრება კულტურულ-სამეურნეო ფორტებზე — კერძო კაპიტალისტურ ტენდენციების შესუსტებისა და თანდათანობითი ლიკვიდაციის გზით და საერთაშორისო ბურჟუაზიის სახიფათო აგრესიული პოლიტიკა, რომელიც ეკონომიურ-ხასიათის კრიზისებით არის გამოწვეული რევოლიუციონურ განწყობილებათა შესანელებლათ, — არის ის მდგომარეობა, რომელიც მიმდინარე პერიოდის მონაკვეთს ახასიათებს. ეს აღნიშნული გარემოებანი მოითხოვს ყრილობის ყურადღების მაქსიმალურ მობილიზაციას პარტიისა და ხელისუფლების დირექტივების გარშემო დასარაზმავათ, რათა ნაყოფიერი წარმატებით გადაეცქრათ ის საკითხები, რაც ყრილობის წინაშე სდგას. მიმდინარე ყრილობამ უნდა მოისმინოს მთავრობის 2 წლის მუშაობის ანგარიში: პოლიტიკურ, ეკონომიურ და კულტურულ მოღვაწეობის ყველა დარგში; აქ წარმოდგენილი იქნება მთლიანი სურათი ჩვენი ქვეყნის ცხოვრების ყველა მხარეებისა. ის უდაო წარმატებანი, რომელიც გააჩნია საბჭოთა მთავრობას განეღილ მუშაობაში ზოგიერთ დეფექტებთან ერთად, ცხადია მეტად მდიდარ მასალას მისცემს ყრილობას მომავალ ამოცანების და გზების რაციონალურათ წარმათვაში.

ყრილობის წინაშე დასმული მრეწველობის 5 წლიანი საპერსპექტივო გეგმა და რესპუბლიკის დარაიონების საკითხი, მეტად მნიშვნელოვან გარემოებათ უნდა იქნეს მიჩნეული საბჭოების საქმიანობაში.

მთელი ჩვენი ეკონომიური კეთილდღეობის პრობლემა და ყოფა-ცხოვრების ახალი წესების ყალიბობა, ერთგვარ დამოკიდებულებაშია, ქვეყნის სამეურნეო-საწარმოვო ძალთა სასიცოცხლო არტერიების შემოქმედებითი გაშლასთან; ამიტომ ინდუსტრიალიზაციის განხორციელება იმ გზითა და ტემპით, რომელიც პარტიამ დაუსახა ხელისუფლებასა და მრავალმილიონიან მშრომელ მოსახლეობას — სოციალისტური სექტორის შემდგომი განვითარებისათვის — უმთავრესად დამოკიდებულია ჩვენი სამეურნეო და ადმინისტრატიულ ორგანოთა გეგმიან მუ-

შაობაზე. ეს გეგმიანი მუშაობა 5—წლიან საპერსპექტივო პერიოდში უსათუოდ უნდა ითვალისწინებოდეს იმ კონკრეტულ ღონისძიებათ ჩვენი პირობების მიხედვით, რომლითაც შესაძლებელი იქნება ინდუსტრიალიალურ მსხვილი მრეწველობის განვითარების გვერდით, სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაცია ახალ ტექნიკურ საშვალებათა გამოყენების ნიადაგზე და აქედან შეუჩერებელი აღორძინება—კოოპერაციის გზით. მიუხედავად იმისა, თუ რა სიძნელესაც არ უნდა შეიცავდეს ჩვენი სამეურნეო ცხოვრების ყველა დარგების დაგეგმილი მუშაობა—რომლებიც ზოგჯერ შეუსწავლელ ეკონომიურ კათეგორიის კანონებს ემორჩილებიან—მაინც აუცილებელი და გადაუდებელი საქმეა გეგმიანი მუშაობის წარმოება. ამიტომ რესპუბლიკის უზენაესმა ორგანომ — ყრილობამ — თავის ავტორიტეტული სიტყვა უნდა სთქვას ამ საკითხის გარშემო.

არა ნაკლებ მნიშვნელოვანია სამეურნეო და პოლიტიკურ-კულტურული თვალსაზრისით, რესპუბლიკის დარაიონების საკითხი, რომელიც ყრილობას წინაშე სდგას. ეს საკითხი დგება აგრეთვე ა/კ. მაშტაბით ჩვენი მოძმე რესპუბლიკების წინაშეც და თუ გავითვალისწინებთ იმ გარემოებას, რომ მიზანშეწონილ ეკონომიურ-ადმინისტრაციულ ერთეულების ჩამოყალიბებას ექნება უაღრესი მნიშვნელობა ერთის მხრივ საწარმოო ძალთა სწრაფი და რაციონალური განვითარებისათვის ამა თუ იმ გეოგრაფიულ-კლიმატიურ თავისებურებათა გათვალისწინებით და მეორე მხრივ მართველობის აპარატი კიდევ უფრო მჭიდროდ დაუკავშირდება ფართო მშრომელ მოსახლეობას—მაშინ ცხადი იქნება, თუ რაოდენ სერიოზულ ყურადღებას მოითხოვს აღნიშნული საკითხის სათანადო მოგვარება. რა თქმა უნდა, წინასწარ ერთობ ძნელია იმ შეჭველათ დადებითი შედეგების გათვალისწინება და ზოგიერთ ნაკლულეფანებათა ზუსტი აღნუსხვა, რაც დარაიონების საქმეს უნდა მოყვეს, მაგრამ დაბეჯითებით შეიძლება ითქვას, რომ ყრილობის დღეევატები, საქმიანი თვითკრიტიკით და თავიანთ მრავალი წლის პრაქტიკული გამოცდილებით, მიზანშეწონილად გადასჭრიან, როგორც ამ საკითხს, ისე სხვა პრავალ მტკივნეულ ამოცანებს, რომელიც მათი მუშაობის პროცესში წამოიჭრება.

ჩვენ დაბეჯითებით გვწამს, რომ ყრილობის დადგენილებანი გამსჭვალული იქნება მხოლოდ ერთი იდეით, ერთი სულისკვეთებით—სოციალიზმის ძლიერ-მოსილ აღმშენებლობის შემდგომი წარმატება, ლენინის ბოლშევიკური პარტიის კეკას დასახული გზით, ყოველგვარ დაბრკოლებათა დაძლევის საშვალებით ახალ გამარჯვებისაკენ!

რევოლუციონური კანონიერება — კლასიურ ბრძოლის იარაღია სოციალიზმის მშენებელ მუშათა კლასის ხელში.

თემსაგზოს ამოცანები კაბალურ ხელშეკრულებებთან ბრძოლაში.

იმის განსაზღვრას, თუ რას წარმოადგენს კაბალური (შემბოჭველი) ხელშეკრულება ან რა შედეგი უნდა მოჰყვეს ასეთ გარიგებას— სამ. სამ. კოდექსის 33 მუხ. იძლევა. ამ მუხლით დადგენილია: „როდესაც ვინმე, უკიდურესი გაჭირვების გამო, თავისთვის აშკარად საზიანო გარიგებას დასდებს, სასამართლოს, დაზარალებული მხარის ან სათანადო სახელმწიფო ორგანოს და საზოგადოებრივი ორგანიზაციის მოთხოვნით, შეუძლიან ან გააბათილოს გარიგება ანდა მოსპოს მისი მოქმედება შემდგომისათვის“.

აღნიშნული მუხლის მიხედვით კაბალურ გარიგებასთან საქმე გვაქვს მაშინ, როდესაც: ა) ხელშეკრულება დადებულია კონტრაგენტის უკიდურესი გაჭირვების გამო და ბ) გარიგება აშკარათ საზიანოა დაზარალებული მხარისათვის.

მაშასადამე, თუ გარიგება შეიცავს უკიდურეს გაჭირვებაში მყოფ ლატაკის ექსპლოატაციას, ისე, რომ ექსპლოატატორ-კონტრაგენტი ამ გაჭირვებულ მხარის მდგომარეობას თავის სასარგებლოთ იყენებს: მოტყუილების, მუქარისა და ძალადობის გარეშე—მაშინ ხელზე გვაქვს კაბალური გარიგება. *).

იმისათვის, რომ წარმატებით ვებრძოლოთ კაბალურ გარიგებებს, როგორც გაჭირვებაში მყოფ პირთა ექსპლოატაციის სახით კერძო კაპიტალისტურ ტენდენციების გამოძვლავნებას, საჭიროა მისი იურიდიული კონსტრუქციის გაშლა და იმ კონკრეტ ღონისძიებათა მითითება, რომლითაც უნდა იხელმძღვანელონ სათანადო ორგანოებმა და საზოგადოებრივმა ორგანიზაციებმა (გლენკომები პროფკავშირები და სხვ.).

სასამართლო პრაქტიკაში ყოფილა ისეთი შემთხვევები, როდესაც სამ. სამ. კოდექსის 33 მუხ. გამოყენებისა და ვაგების დროს ადგილი ქონდა ერთგვარ ბუნდოვანობას; საქმე იმაშია, რომ კაბალურ გარიგებებთან ბრძოლის წარმოება ბევრათაა დამოკიდებული იმ გარემოებაზე, თუ როგორ გაეიგებთ კანონის აზრს „უკიდურეს გაჭირვებისა“ და „აშკარათ საზიანო“ შესახებ. რ.ს.ფ.ს.რ. უზენაეს სასამართლოს სამოქ. საკ. კოლეგიის მოხსენებაში 1926 წ. ხაზგასმით არის მითითებული ამ გარემოებაზე **) და აღნიშნავს, რომ „უკიდურესი გაჭირვების“ ცნების ვიწრო განმარტება შეცდომათ უნდა ჩაითვალოს და არ შეეფერება ჩვენი სამართლის პოლიტიკას.

საკითხის გამორკვევა იმის შესახებ, თუ რა მდგომარეობა უნდა ჩაითვალოს „უკიდურეს გაჭირვებათ“ ყოველ კონკრეტულ გარემოვითარების და ვარიანტების ფაქტიურ შემადგენლობის ანალიზით უნდა ხდებოდეს, მაგრამ მხედველობიდან არ უნდა გაუშვათ ის გარემოება, რომ უკიდურესი გაჭირვება პირისა,

*) იხ. Ф. И. Вольфсон „Гражданское право“ изд. второе стр. 32. Москва 1929 г.

**) „Судебн. практ“ № 24—1927 г.

რომელიც ამა თუ იმ ხელშეკრულებას სდებს, არ ნიშნავს იმას, რომ თითქოს ეს უკანასკნელი გამოუვალ მდგომარეობაში იყოს. მაგ. ლარიბმა გლებმა ისესხა კულაკისაგან 200 მანეთი, რათა ამით შეიძინოს ხარები და არ დარჩეს დაუთესავი მიწა, პირობაში აღუთქვა გამსესხებელს, რომ სამ თვეში დაუბრუნებს თავის ფულს და აგრეთვე პროცენტებში იმუშავებს მის სასარგებლოთ: ათდღის განმავლობაში ხენის დროს თავის ხარებით; ხუთი დღე თვითონ მოეხმარება თონხაში; თავის ჟრმით მოუზიდავს 1/2 საე. შეშას, რომელიმე ადგილიდან და ორი გზობა წაუღებს სხვადასხვა ჭირნახულს გასასყიდათ მახლობელ ბაზარზე. ვთქვათ, საქმეში გამოირკვა ის გარემოებაც, რომ გლებს, რომელმაც ისესხა ფული ასეთ პირობებში, ჰყავდა წვრილფეხა საქონელი ან-და ჰქონდა სახლი რომლის გაყიდვითაც შეეძლო არ დაედვა ასეთი გარიგება ე. ი. ჰქონდა ერთგვარი საშუალება და გამოსავალი მდგომარეობიდან. უნდა იქნეს ოუ არა ასეთი გარიგება ცნობილი, როგორც კაბალური? ცხადია, რომ ამ შემთხვევაში, ისე როგორც ყველა სხვა შემთხვევებში, როდესაც ადგილი აქვს: ყიდვა-გაყიდვის, სესხება-გასესხების, გაცვლა-გამოცვლის, იჯარისა და სხვ. გარიგებებს ისეთ პირობებში, როდესაც ხელშეკრულება აშკარათ საზარალოა გაჭირვებაში მყოფი პირისათვის—ადგილი აქვს კაბალურ ხელშეკრულებას.

კაბალური ხელშეკრულება, რომელიც უმთავრესათ სოფლის პირობებშია გავრცელებული, წარმოადგენს ფარულ ექსპლოატაციას მოჯამაგირეების და ღარიბი ხელმოკლე გლეხობისას ერთი მხრივ და სიმდიდრის პარაზიტულ დაგროვებას კულაკურ-ნეპმანურ ელემენტების სასარგებლოთ მეორეს მხრივ. ამიტომ გასაგებია ის გარემოება, რომ ხელისუფლების მიერ აღებული კურსი სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაციისა და ფართო სოციალისტური აღმშენებლობის გაშლა გამწვავებულ კლასთა ბრძოლის პირობებში, რომელშიაც ჩვენ ვიმყოფებით, არ შეიძლება სასურველათ იქნეს დამთავრებული თუ არ შევსძელით კაპიტალისტურ ელემენტების პოლიტიკურ და ეკონომიურ სარბიელიდან სრული გაძევება, სათანადო მატერიალურ და უფლებრივ ღონისძიებათა გამოყენებით.

იმ ორგანოებთა შორის, რომლებიც მოწოდებულნი არიან კერძო კაპიტალისტურ ტენდენციებთან საბრძოლველათ უფლებრივ საშვალებათა მეოხებით, პირველი ადგილი იუსტიციის ორგანოების გვერდით, მილიციას და თემსაბჭოს პრეზიდიუმებს უნდა დაეთმოთ. საქ. იუსტსახკომმა 1927 წ. 2 თებ. № 1—2 და 1929 წ. 11 იანვ. № 208—02 ცირკულარებში გარკვევით მიუთითა: პროკურატურის, სასამართლო-საგამომძიებლო და მილიციის ორგანოებს, იმის შესახებ თუ რა მეთოდებით და რა ტემპით უნდა წარმათულიყო ბრძოლა კაბალა-მევახშეობის წინააღმდეგ, მაგრამ სამწუხაროთ, ის სტატისტიკური ცნობები, რომელიც ჩვენს განკარგულებაშია მევახშეობის შესახებ, ოდნავადაც ვერ იძლევა სასურველ შედეგს.*) 1928 წლის სტატისტიკური ცნობები მევახშეობისათვის მჯავრდადებულთა შესახებ ასეთ სურათს იძლევა:

*) იხ. ამის შესახებ ანხ. ი. ტაღაბაძის წერილი „სასამართლოს ამოცანები კულაკთან ბრძოლის ფრონტზე“ ჟურ. „საბჭოთა სამართალი“ გვ. 5—8. № 1 1929 წ.

თუ გავითვალისწინებთ იმ გარემობას, რომ უმრავლეს შემთხვევებში კაბალური გარიგებანი სიტყვიერ ფორმაში ხდება და საერთოდ იშვიათად აღწევს სასამართლოს კამერამდე და აგრეთვე იმასაც, რომ სასამართლოები უფრო ხშირათ აბათილებენ ასეთ ხელშეკრულებათა ვალდებულების ძალას და საქმეს არ ეძლევა სისხლის სამართლის წესით მსვლელობა, მაშინ აშკარათ დავინახავთ თუ რა უდიდესი მოვალეობა აწევთ თემსაბჭოების პრეზიდიუმებს შემოჭველ ხელშეკრულებებთან ბრძოლაში. მოყვანილი ცხრილი სავსებით ადასტურებს იმ გარემობას, რომ ზოგიერთი სასამართლო ორგანოები ჯეროვანათ ვერ აფასებენ ხელისუფლების კლასიურ პოლიტიკას და დამნაშავე მეგახშეთათვის მსუბუქ სოციალურ და ცვის ღონისძიებას მიმართავენ. ფაქტი იმისა, რომ მთელი წლის განმავლობაში 16 კაცამდეა, სასამართლებული ასეთი დანაშაულობრივი ქმედობისათვის და მათ შორის უმრავლესობა ამინსტიის საფუძველზე გაუმართლებიათ ანდა ის გარემოება, რომ ქონების კონფისკაციისა და სისტ. იზოლიაციის არც ერთ შემთხვევას არ ქონია ადგილი, ამის თვალსაჩინო ილიუსტრაციაა. შეიძლება ეს გარემოება იმითაც აიხსნებოდეს, რომ სასამართლო ორგანოები მეტად დატვირთულია მუშაობით და ისე უშუალო და შეუწყვეტელ დამოკიდებულებაში არ იმყოფება მოსახლეობასთან, როგორც თემსაბჭოები, რომელნიც ადგილობრივ მართველობის ორგანოებს წარმოადგენენ და თავიანთ საქმიანობაში თემის ცხოვრების ყველა მხარეებს ადევნებენ თვალყურს. ამისათვის იყო, რომ სრ. საქ. ც. ა. კ. თავის დადგენილებაში № 63 „საბჭოთა მმართველობის ადგილობრივ ორგანოების უფლება-მოვალეობათა გაფართოების შესახებ“, შეიტანა მე-7-დე მუხლი, რომელიც ლაპარაკობს: „უფლება მიეცეს სათემო საბჭოს პრეზიდიუმს ადგილობრივ სახალხო სასამართლოებში სარჩელის წარდგენის—კაბალურ ხელშეკრულებათა გაბათილების შესახებ, საქართველოს სსრ სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 33 მუხლის თანახმად, რისთვისაც ხელახალი რედაქცია გაუკეთდეს სათემო საბჭოებისა და აღმასრულებელი კომიტეტების შესახებ გამოცემული დებულების 51 მუხლის „ზ“ პუნქტს“. კანონის ასეთი დადგენილების განსახორციელებლათ რა კონკრეტულ ღონისძიებებს უნდა მიმართოს თემსაბჭოებმა თავის საქმიანობაში?

1. თემსაბჭოებმა უნდა შემოიღონ რეგისტრაცია ყველა იმ გარიგებათათვის, რომელიც დაიდება გლეხებისა და მოჯამაგირეების მიერ სოფელში. ეს გარემოება საშუალებას მისცემს მათ, რათა შეუწყვეტელი თვალყური ადევნონ სოფლის ცხოვრების მოძრაობას ერთის მხრივ და რევოლიუციონური კანონიერების გატარებას ადგილობრივ—მეორე მხრივ. რეგისტრაციის დროს საფუძვლიანათ უნდა განიხილონ ხელშეკრულებანი და თუ აღმოჩნდება კაბალური ელემენტები უარი უთხრან რეგისტრაციაზე, ხოლო სათანადო შემთხვევაში უფლებამოსილი ხელისუფლების ორგანოებს მიაწოდონ შესაფერი ცნობები მეგახშეთა შესახებ. თუ ეს ამოცანები წინდაწინვე არ იქნა გათვალისწინებული, მაშინ ხელშეკრულებათა რეგისტრაცია გადაიქცევა მავნე ბიუროკრატიზმით და ფორმალობათ.

2. თემსაბჭოებმა უნდა აღძრან საქმეები სათანადო სახ. სასამართლოში სისხ. სამართლის წესით პასუხისმგებში მისაცემათ იმ პირთა შესახებ, ვისაც ბრალი მიუძღვის კაბალა-ექსპლოატაციაში.

3. აღძრან სამოქალაქო სარჩელი კაბალურ გარიგებათა გასაბათილებლათ. ეს არა მარტო უფლებათა თემსაბჭოების არამედ მოვალეობაც და ისინი ვალდებულია დაიცონ ღარიბი გლეხობის, მოჯამაგირეთა და წითელარმიელთა ოჯახების ინტერესები სასამართლოშიც. ხოლო თუ თემსაბჭოს პრეზიდიუმის თავჯდომარე ინიციატივას არ გამოიჩენს აღნიშნულ საქმიანობაში, მაშინ საჭიროა ოვითონ მიეცენ პასუხისგებაში ხელისუფლების უმოქმედობისათვის, როგორც თანამდებობრივი დამნაშავენი *).

აღნიშნულ ღონისძიებათა განხორციელება ადგილობრივ პირობების მიხედვით, საჭიროა მიმდინარეობდეს ფართო პროლეტარულ მასების თვითმოქმედების ნიშნით, რათა საესეებით და მთლიანათ დაეიცოთ ღარიბ-საშუალო გლეხობის და მოჯამაგირეთა ინტერესები კულაკების ექსპლოატაციისაგან და საბჭოთა კანონების პოპულიარიზაციით და რევოლიუციონურ კანონიერების გატარების გზით, სრულიად უზრუნველყოთ პარტიისა და ხელისუფლების ღირექტივების განხორციელება სოციალისტურ აღმშენებლობის საქმეში.

ქვეყნის სოციალისტური ინდუსტრიალიზაციის გატარებით, სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაციით, სახელმწიფოს მართველობაში მშრომელთა ახალ-ახალი მილიონების ჩაბმით, მათი მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესებით და კულტურის ამაღლებით ჩვენ შევასრულებთ ბელადის ანდერძს.

ლენინურ საქმის მოღალატეთა ჩამოშორებით—წინ, შემდგომ მონაპოვრებისაკენ!

*) იხ. В. Арсеньев и Е. Домбровский „что такое кабальные сделки и как с ними бороться“ стр. 18—19 და სვ. Москва 1929 г.

საკავშირო მიწის ძირითად კანონის პრინციპების შესახებ *)

მიწის ძირითად კანონში განსაკუთრებული ადგილი უკავიათ იმ ნორმებს, რომლებიც განსაზღვრავენ საადგილ-მამულო ურთიერთობის განვითარების გეზს. მიუხედავად საადგილ-მამულო პოლიტიკის მიმართულებისა კოლექტიურ მეურნეობათა განვითარების ხაზით, მიწის ძირითადი კანონი ხელუხლებლად სტოვებს მიწის შრომითი სარგებლობის უფლების ორგანიზაციულ ფორმებს და კოლექტიურ ფორმებზე გადასვლის ნებაყოფლობით პრინციპს.

მიწის კოდექსში ეს დებულება გამოხატულია შემდეგნაირად: „მიწის მოსარგებლეს შეუძლიან განახორციელონ თავისი უფლება მიწაზე: ა) როცა ის შედის რომელიმე სასოფლო-სამეურნეო კოლექტივში და მიწათსარგებლობის სფეროში ემორჩილება ამ კოლექტივის წესს, ან ბ) დამოუკიდებლად, საადგილ-მამულო კოლექტივის გარეშე“. თუ ხსენებულ მუხლში სიტყვას „კოლექტივის“ გავეგებთ პირდაპირი მნიშვნელობით, გამოდის, რომ მიწის კოდექსში იცის მხოლოდ ორი ორგანიზაციული ფორმა მიწის სარგებლობისა: კოლექტიური და ცალკე, დამოუკიდებელი ერთპიროვნული მეურნეობისა. მაგრამ ეს ასე არ არის და ამაში გვარწმუნებს მიწის კოდექსის ის მუხლები, სადაც ლაპარაკია სარგებლობის სამ წესზე: ნაჭრობით, სათემო და საამხანაგო წესზე.

მიწის ძირითადი კანონი სიტყვა „კოლექტივის“ ნაცვლად ხმარობს უფრო ფართო შინაარსის ცნებას. ამ კანონის 7 მუხლში ვკითხულობთ: „იმას, ვისაც აქვს უფლება მიიღოს მიწა, შეუძლია მიიღოს მიწა შრომითი სარგებლობისათვის მიწათმოსარგებლეთა ერთ-ერთ არსებულ გაერთიანებაში შესვლის მეშვეობით ან ახალი მიწათსარგებლობის დაარსების გზით“. მოყვანილი დადგენილება ეხება არა მარტო იმ შემთხვევას, როცა მიწა მისაღებია იმ მოქალაქის მიერ, რომელსაც აქვს უფლება მიწის მიღებისა, არამედ იმ შემთხვევასაც, როცა მიწა უკვე მიღებულია, ე. ი. უკვე არის მიწის სარგებლობის სუბიექტი და საქმე მდგომარეობს მიწაზე უფლების განხორციელებაში მიწის სარგებლობის ამა თუ იმ ორგანიზაციულ ფორმაში.

თუ შევადარებთ ერთმანეთს მიწის კოდექსის და მიწის ძირითადი კანონის მოყვანილ დადგენილებებს, დავინახავთ, რომ მიწის ძირითადი კანონი თავის სწორი ტერმინოლოგიით გამოხატავს მიწაზე უფლების განხორციელების თავისუფლებას, რაც ცნობილია მიწის კოდექსითაც. მაგრამ მიუხედავად მიწის სარგებლობის ორგანიზაციულ ფორმების არჩევის თავისუფლებისა ასეთი არჩევის დროს სასწორი უნდა გადაიხაროს იმ მხარეზე, სადაც კოლექტიური მეურნეობა სწვრია, თუ კი საორგანიზაციო ფორმების შეფასება დაემორჩილება არა მეურნეობის დამოუკიდებლობის პრინციპს, არამედ ეკონომიური მდგომარეობის გაუმჯობესების ინტერესს.

*) დასასრული. იხ. „საბ. სამ“ № 4—5.

როგორც იმ შემთხვევისთვის, როცა მიწა მისაღება სახელმწიფოსაგან და იმას, ვისაც უნდა მიეცეს მიწა, თავისუფლად არჩევს მიწის სარგებლობის ორგანიზაციულ ფორმას, ისე იმ შემთხვევისათვის, როცა უკვე არის მიწის შრომითი სარგებლობის სუბიექტი და ამ სუბიექტს მეტი შესაძლებლობა აქვს ესა თუ ის ორგანიზაციული ფორმა აირჩიოს, მიწის ძირითად კანონში გატარებულია განსხვავება, რომელიც ეკონომიური კეთილდღეობის სასწორს ხრის მიწის სარგებლობის კოლექტიურ ფორმების სასარგებლოდ.

პირველ ყოვლისა დაწესებულია მიწის მიღების რიგობა. უპირატესი უფლება მიწის მიღებასა შრომითი სარგებლობისათვის აქვთ სასოფლო-სამეურნეო კოლექტივებს, აგრეთვე ღარიბ და საშუალო, უმიწაწყლო და მცირე მიწაწყლიან მოსახლეობას (მუხ. 8). გარდა ამისა სასოფლო-სამეურნეო კოლექტივები და დასახლებული მოსახლეობა სარგებლობენ იმგვარივე უპირატესობით მისაღები მიწების ღირსებისა და მდებარეობის ამორჩევაში (უფლება უკეთესსა და უფრო მარჯვე მდებარეობის მიწაზე).

უპირატესობანი დაწესებულია მიწათმოწყობის საქმეშიც.

მიწის ძირითადი კანონის 17 მუხლის მიხედვით მიწათმოწყობა კოლექტიურ მეურნეობათა საადგილ-მამულო სივრცის ორგანიზაციისათვის სწარმოებს რიგს გარეშე, ხოლო სხვა მიწათმოსარგებლეთა მოთხოვნით იგი სრულდება პირველ რიგში იმათთვის, რომლებიც ყველაზე უფრო უწყობენ ხელს სოფლის მეურნეობის ჩაბმას კოოპერაციაში, მის კოლექტივიზაციას და ტექნიკური დონის ამაღლებას. ამას თუ დაუკავშირებთ ამავე მუხლის უკანასკნელ დებულებას, სადაც დადგენილია, რომ მიწათმოწყობა იმათ განცხადების მიხედვით, რომელთა მიზანია განცალკავებული, დამოუკიდებელი მეურნეობის შექმნა, სწარმოებს უკანასკნელ რიგში და ასეთი განცხადება შეიძლება დატოვებულ იქნეს უშედეგოთ იმ შემთხვევაში, როდესაც ასეთი მეურნეობის შექმნა იწვევს კულაკობის ზრდასა და გაძლიერებას, სრულიად გასაგებია მიწათსარგებლობის რა ორგანიზაციული ფორმა უნდა აირჩიოს მიწის მოსარგებლემ, თუ იგი, ამ საკითხს განიხილავას საკუთარი ეკონომიური მდგომარეობის გაუმჯობესების თვალსაზრისით.

მიწის ძირითად კანონში განმტკიცებულია მიწის სარგებლობის ორგანიზაციულ ფორმების არჩევის თავისუფლება. ამ პრინციპს განმარტავს შემდეგი დებულება: „დაცულია მეურნეობის კოლექტიურ (და სხვა საამხანაგო) ფორმებზე გადახვლის ნებაყოფლობა“ (29 მუხ.).

მაგრამ საბჭოთა სახელმწიფო მიწის ძირითადი კანონით ქმნის კოლექტიურ მეურნეობის განვითარების მიზნით ისეთ პირობებს, რომლებიც აადვილებენ ქვეყნის საწარმოო ძალთა განვითარების საკეთილდღეოდ, ძალებისა და ქონების დაგროვებას მთლიან და მტკიცე სამეურნეო ერთეულებში.

ხსენებული კანონის 19 მუხლის თანახმად კოლექტიურ მეურნეობებს აგრეთვე გლახთა სუსტ მეურნეობებს მიწათმოწყობის დროს უპირატესობა ეძლევათ სხვა მშრომელ მიწის მოსარგებლესთან შედარებით იმ მიწების მიღებაში, რომლებსაც უფრო მარჯვე მდებარეობა აქვთ, რომელთა გაადვილებული დამუშავება შესაძლებელია და რომლებიც უზრუნველყოფილნი არიან წესიერი მეურ-

ნეობისათვის საჭირო საბალახე-საძოვარი ადგილებით, წყლით და გზებით. ამ უპირატესობას ემატება 20 მუხლში გათვალისწინებული უპირატესობა, რომლის მიხედვით ყველა ღარიბი, ხელმოკლე-საშუალო გლეხისა და ყველა კოლექტიური მეურნეობის მიწათმოწყობა სახელმწიფო ხარჯზე სწარმოებს, სხვა მიწის მოსარგებლეთათვის კი მიწათმოწყობი სამუშაოს შესრულებისათვის შეიძლება სასყიდელი დაიდოს მოკავშირე რესპუბლიკების კანონმდებლობის წესით.

იმ ღონისძიებათა მითითებას, რომლებმაც ხელი უნდა შეუწყონ მიწის სარგებლობის კოლექტურ და სხვა საამხანაგო ფორმებზე გადასვლას, ჩვენ ვპოულობთ ძირითადი კანონის 29 მუხლში. აქ აღიარებულია, რომ გლეხობის გაერთიანება კოოპერაციაში არის სოფლის მეურნეობის სოციალისტურად გარდაქმნის მთავარი გზა და რომ ხელმოკლე გლეხობის თვალსაჩინო ფენების მეურნეობათა განვითარებისათვის არსებობს მხოლოდ ერთად-ერთი გზა—მიწის სარგებლობის საამხანაგო ფორმებზე გადასვლის. ამიტომ სახელმწიფო განსაკუთრებულ დახმარებას უწევს და ხელს უწყობს კოლექტიურ მეურნეობათა (კომუნების, არტელების, ამხანაგობების) შექმნასა და მოქმედებას. ამიტომ გასაგებია ის ეკონომიური და ფინანსიური დახმარება სახელმწიფოსაგან, რასაც მიწის ძირითადი კანონი ითვალისწინებს და რაც ნაწილობრივ განხორციელებული უნდა იქნეს მოკავშირე რესპუბლიკების კანონმდებლობით. ეს შეღავათები და დახმარება შემდეგია: ა) შეღავათები ერთიან სასოფლო-სამეურნეო გადასახადის საქმეში; ბ) ერთპიროვნულ მეურნეობებთან შედარებით უპირატესობა შეღავათიან კრედიტის მიღებაში, რა მიზნითაც გაძლიერებული უნდა იქნეს კოლექტიურ მეურნეობათა გრძელვადიან კრედიტების ფონდი; გ) კოლექტიურ მეურნეობათათვის შრომით სარგებლობაში გადაცემა იმ მიწისა, რომელიც მათსაიჯაროთ მიიღეს სახელმწიფო საადგილ-მამულო ქონების შემადგენლობიდან ძირითადი კანონის გამოცემამდე; დ) კოლექტიური მეურნეობათათვის უსასყიდლო სარგებლობასა და განკარგულებაში გადაცემა იმ სამრეწველო და დამხმარე საწარმოთა, შენობათა, ინვენტარისა და სხვ., რომლებიც მათ მიიღეს ძირითადი კანონის გამოცემამდე; ე) კოლექტიურ მეურნეობათა უზრუნველყოფა სასოფლო-სამეურნეო მანქანებითა და იარაღით, მინერალური სასუქით, თესვით, ჯიშინი საქონლით და სხვ., ერთპიროვნულ მეურნეობებთან შედარებით უპირატეს და შეღავათიან პირობებში; ვ) მოკავშირე რესპუბლიკების კანონმდებლობაში უნდა იყოს დაწესებული, რომ იმ მიწათმოსარგებლებს, რომლებიც მეურნეობის კოლექტიურ ფორმებზე გადადიან სარფიანი და შეღავათიანი პირობები ჰქონდეთ ეკონომიურ ღონისძიებათა ყველა ხაზით.

31 მუხლში გათვალისწინებულია, რომ მიწის ხელახლად განაწილებისა და მიწათმოწყობის დროს ის მიწა, რომელიც საზოგადოებრივ დამუშავებაში იმყოფება, სათანადო მიწის მოსარგებლებს რჩებათ თუნდაც იგი აღემატებოდეს მიწის იმ რაოდენობას, რომელიც მათ წილად მოდის დაწესებული ნორმის მიხედვით,

ცხადია, როცა ლაპარაკია მიწების გადანაწილებაზე საადგილ-მამულო საზოგადოებაში შემავალ მეურნეობათა მიმართ, რომელთა შორის სარგებლობის სხვა წესია განმტკიცებული, ამ სხვა წეს ვერ მივაკუთნებთ მიწის სარგებლობის

იმ წესს, რომლის მიხედვით უნდა იყოს მიწის სარგებლობის გაერთიანება დასაშუალებლად საერთო ძალებით და სახსრით და არა მხოლოდ მიწის საზოგადოებრივი დამუშავება. დამუქიდებლად იმისა, მიწის სარგებლობას რა წესიც უნდა არსებობდეს, და აგრეთვე დამოუკიდებლად იმისა, ხორციელდება თუ არა ესა თუ ის წესი მიწის სარგებლობისა საადგილ-მამულო საზოგადოებაში, თუ მის გარეშე, მიწის განაწილება მიწის მოსარგებლეების შორის (ეს უნდა იქნეს დაწესებული მოკავშირე რესპუბლიკების კანონმდებლობით) ნებადართულია მხოლოდ შემდეგ შემთხვევებში: ა) თუ მიწათმოწყობა სწარმოებს; ბ) თუ გადასვლა ხდება მეურნეობის გაუმჯობესებულ ფორმებზე; გ) თუ კულაკობასთან ბრძოლის საჭიროება მოითხოვს; დ) თუ მიწა მოსარგებლებს ჩამოერთმევათ სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის.

მიწის განაწილება პირველ შემთხვევაში გასაგები იქნება, თუ გავითვალისწინებთ მიწის ძირითად კანონის 15 მუხლის დადგენილებას, სადაც განსაზღვრულია მიწათმოწყობის მიზანი. ეს მიზანი იმაშია, რომ მიწის სივრცე ისე მოეწყოს, რომ დაცულ იქნეს მოსახლეობის უფლება მიწათსარგებლობის ფორმათა თავისუფალი ამორჩევისა.

ხსენებულ მუხლის მეორე დებულებას შემდეგი აზრი აქვს: **მიწათმოწყობამ ხელი უნდა შეუწყოს სოფლის მეურნეობის საერთო გინვითარებას, მის ჩაბმას კოოპერაციაში და მის კოლექტივიზაციას.**

მიწის განაწილება მიწათმოწყობის დროს აქტუალური ხდება იმ შემთხვევაშიაც, როცა მეურნეობათა გამაუმჯობესებელ ფორმებზე გადასვლის გამო, **კულაკობასთან ბრძოლა საჭირო.**

სრულებით ცალკე სდგას უკანასკნელი შემთხვევა მიწის განაწილების შესაძლებლობისა, სახელდობრ ის შემთხვევა, როცა მიწა უნდა ჩამოერთვას მის მოსარგებლებს სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის. ამ შემთხვევას განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს.

გარდა მიწის განაწილებისა, მიწის ძირითადი კანონი ითვალისწინებს მიწის ნაწილობრივი ხელახალი განაწილების შესაძლებლობას. ამის შემოღების უფლებას ძირითადი კანონი მოკავშირე რესპუბლიკებს ანიჭებს. ძირითადი მიწის კანონის 14 მუხლში მოიპოვება სიტყვის „ნაწილობრივ ხელახალი განაწილების“ განმარტება ზოგიერთ მაგალითების ჩამოთვლით, როგორცაა მიწის იმ რაოდენობის ჩამორთქვეა, რაც ნორმას აღემატება, ნორმის დაკლება მიმატება და სხვ.

სასამართლო — არის ორგანო უღარიბეს მშრომელთა მასების სახელმწიფო მართვლედობაში ჩაბმისა... სასამართლო არის პროლეტარული ხელისუფლების და უღარიბეს გლეხობის ორგანო... სასამართლო არის დისციპლინაში აღზრდის იარაღი.

(ლენინი. 1918 წ. 29/IV საბჭ. ხელის. მორიგი ამოცანები ტომი XV, გვ. 216).

მ. ქორძაშვილი.

ხასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულების შეჩერება.

სასამართლოს გადაწყვეტილება სამოქალაქო საქმეზე შეიძლება მოყვანილი იქნეს სისრულეში, როცა გადაწყვეტილება კანონიერ ძალაშია შესული (სამოქ. სამ. საპრ. კოდ. 186 მუხ.), ან იმ შემთხვევაში, როცა გადაწყვეტილება კანონის თანახმად წინასწარ უნდა იქნეს შესრულებული (სამოქ. საპრ. კოდ. 187, 187¹ და 187² მუხ.).

როდესაც კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება სრულდება, მაშინ აღსრულების შეჩერება შეიძლება თვით გამომწვევით განცხადებით (სამოქ. სამ. საპრ. კოდ. 265 მუხ.), ან რესპუბლიკის პროკურორისა და ჯუზენაეს სასამართლოსთან განწესებული მისი თანაშემწის განკარგულებით (სამოქ. სამ. საპრ. კოდ. 254 მუხ.), შრომის საქმეებზე სასამართლოს წყობილების დებულების 136 მუხ. თანახმად და სამოქ. საპრ. კოდ. 254 მუხ. ანალოგიით აღსრულების შეჩერების უფლება ეკუთვნის აგრეთვე შრომის სახალხო კომისარს და შრომის პროკურორს.

სამ. სამ. საპრ. კოდ. 254 მუხ. თანახმად გადაწყვეტილების შეჩერების უფლება გათვალისწინებულია საქმის ზედამხედველობის წესით გადასინჯვანდემის გამო 254 მუხ. წესით გადაწყვეტილების აღსრულების შეჩერების უფლება შეიძლება არსებობდეს მხოლოდ იმ დროზე, სანამ შესაძლებელია საქმის ზედამხედველობის წესით აღძვრა. სამოქ. საპრ. კოდ. 254² მუხ. თანახმად ზედამხედველობის წესით საქმის აღძვრა შეიძლება მხოლოდ ექვსი თვის განმავლობაში იმ დღიდან, რაც გადაწყვეტილება კანონიერ ძალაში შევა; შრომის კონფლიქტების განხილვის წესების მე-63 მუხ. (კან. კრებ. ს. ს. რ. კ. 1928 წ. № 56 მუხ. 495) თანახმად კი, შრომის სესიის გადაწყვეტილებაზე პროტესტის შეტანა ზედამხედველობის წესით შესაძლებელია მხოლოდ არა უგვიანეს სამი თვისა გადაწყვეტილების გამოტანის და არა გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის დღიდან. აქედან ის დასკვნა გამომდინარეობს, რომ კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების შეჩერება სამოქ. საპრ. კოდ. 254 მუხ. წესით სამოქალაქო საქმეზე არ შეიძლება ექვსი თვის გასვლის შემდეგ გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის დღიდან, ხოლო შრომის საქმეზე სამი თვის გასვლის შემდეგ დღიდან გადაწყვეტილების გამოტანისა.

გადაწყვეტილების წინასწარ აღსრულებისათვის კანონით ორი წესია შემოღებული.

სამოქალაქო საპრ. კოდ. 187 მუხ. თანახმად, ამ მუხლში გათვალისწინებულ შემთხვევებში გადაწყვეტილება დაუყოვნებლივ უნდა იქნეს შესრულებული, თუ გადაწყვეტილება არ არის მიმართული სახელმწიფო ორგანოს წინააღმდეგ და არ მოიპოვება 187 მუხ. აღნიშნული პირობები. 187 მუხ. გათვალისწინებულ შემთხვევებში გადაწყვეტილების წინასწარი შესრულება დამოკიდებულია არა სასამართლოს დადგენილებაზე ამ საკითხის შესახებ, არამედ თვით გადაწყვეტილების შინაარსზე. თუ განვიხილავთ 187 მუხ. შინაარსს, დავინახავთ, რომ ამ

მუხლით დადგენილი წესი დამყარებულია ორ საფუძველზე: იმ გადაწყვეტილებების დაუყონებლივი შესრულება, რომლებიც ამ მუხლის „ა“ პუნქტშია მოხსენებული, ემყარება უფრო მოსარჩლეების მდგომარეობას, ვიდრე გადაწყვეტილების საფუძვლის უდაობას. კანონმდებლის აზრით დაუკმაყოფილებელი მუშა-მოსამსახურისა და სარჩოს მიზოვნელის მდგომარეობა იმდენად უმწეოა რომ მათ არ შეუძლიათ ცდა გადაწყვეტილების მეორე ინსტანციაში გადასინჯვამდე, რაკი პირველი ინსტანციის სასამართლომ მათი სარჩელი დასაკმაყოფილებლად სცნო, კანონმდებლის აზრით, გადაწყვეტილება უნდა შესრულდეს, თუნდაც მას გაუქმება მოელოდეს საკასაციო ინსტანციაში. 187 მუხ. „ა“ პ., რამდენადაც ეს ეხება სამუშაო ხელფასს, აქამად შეთანხმებულ უნდა იქნეს შრომის კონფლიქტების განხილვის წესების მე-59 მუხლთან, რომლის თანახმად სამუშაო ხელფასის შესახებ გადაწყვეტილება დაუყონებლივ უნდა იქნეს აღსრულებული მხოლოდ იმ ნაწილში, რომელიც მომუშავეს თვიურ ხელფასს არ აღემატება. აუცილებლად წინასწარ შესასრულებელი გადაწყვეტილების ასეთი შეზღუდვა განსაზღვრული თანხით ნათლად ამტკიცებს იმას, რომ ამ შემთხვევაში საფუძველი გადაწყვეტილების დაუყონებლივი შესრულებისათვის არის მოსარჩლე მშრომელის მდგომარეობა, მისი უზრუნველყოფის სურვილი.

187 მუხლის „ბ“ და „გ“ პუნქტებით გათვალისწინებული გადაწყვეტილებების დაუყონებლივი აღსრულება დამყარებულია სულ სხვა მოსაზრებაზე. აქ კანონმდებელი აქცევს მთავარ ყურადღებას გადაწყვეტილების საფუძველს. გადაწყვეტილება, რომელიც ემყარება მოპასუხის მიერ სასამართლოს წინაშე სარჩელის აღიარებას, ან იმ უდაო საბუთს, რომლის აღსრულება ახალი სანოტარო დებულების გამოცემამდე (კან. კრებ. ს. ს. ს. რ. 1928 წ. № 16 მუხ. 157) სასამართლოს ბრძანების წესით ხდებოდა, ხოლო ამ ქამად — სანოტარო კონტორების სააღსრულებლო წარწერით, კანონმდებელს უდაოდ მიაჩნია, და ამიტომ, მისი აზრით, ასეთი გადაწყვეტილების შესრულება შეიძლება საკასაციო ინსტანციაში გადასინჯვამდეც. იბადება საკითხი — შეიძლება თუ არა აღნიშნული გადაწყვეტილებების აღსრულების შეჩერება დი ვის შეუძლიან ასეთი გადაწყვეტილების შეჩერება.

ასეთი გადაწყვეტილება შესრულებული უნდა იქნეს დაუყონებლივ მიუხევათ იმისა, აღნიშნა თუ არა სასამართლომ თავის გადაწყვეტილებაში მისი წინასწარი შესრულება. თუ გადაწყვეტილება, მისი შინაარსით, აკმაყოფილებს 187 მუხლის პირობებს, სასამართლოს უფლება არა აქვს არ გასცეს აღსრულების ფურცელი ასეთი გადაწყვეტილების შესასრულებლად. სასამართლოს განკარგულება, როგორც აღსრულების ფურცლის გაცემის შესახებ, ისე აღსრულების ფურცელის გაცემის შეჩერების შესახებ, შეიძლება განსაჩვირებული იქნეს სამ. სამ. საპ. კოდ. 197⁴ მუხ. წესით უზენაეს სასამართლოში არა იმის შესახებ. სწორია თუ არა გადაწყვეტილება, არამედ იმას, აკმაყოფილებს თუ არა 187 მუხ. პირობებს გადაწყვეტილება. ეს საკითხი განიხილება მხოლოდ საკასაციო წესით. რომლის შესასრულებლათაც გაცემულია აღსრულების ფურცელი ან რომლის შესრულება არ არის დაშვებული სასამართლოს მიერ. მაგ. საჩივარში შეიძლება იმის მტკიცება, რომ გადაწყვეტილება შეეხება არა სამუშაო ხელფასს, არამედ

წარმომადგენლის გასაპრჯელოს, ან რომ გადაწყვეტილება ისეთ საბუთზე, რომელზედაც კანონით შესაძლებელია საღსრულებლო წარწერის გაკეთება და სხვა. უზენაეს სასამართლოს მხოლოდ ამ მხრივ შეუძლიან მიუღვეს საქმის განხილვას. თუ გამოირკვა რომ გადაწყვეტილება ნამდვილად აკმაყოფილებს 187 მუხ.

ამ რიგად სამოქ. სამ. საპრ. კოდ. 187 მუხ. წესით გადაწყვეტილების შესრულება შეიძლება შეჩერებულ იქნეს მხოლოდ უზენაესი სასამართლოს საკასაციო კოლეგიის მიერ და მხოლოდ 187 მუხლის დარღვევის გამო. სამოქ. საპრ. კოდ. 254 მუხ. ასეთ შემთხვევაში ვერ შეეფარდება, და ამ მუხლით გათვალისწინებულ პირებს არ შეუძლიათ 187 მუხლის წესით შესასრულებლად წარმართული გადაწყვეტილებას აღსრულებას შეჩერება.

აქ შეიძლება დაიბადოს ის აზრი, თითქოს ერთგვარი უხერხულობა იქნება, სახელდობრ 187 მუხლით გათვალისწინებულ გადაწყვეტილებას, თუ ეს მუხლზე არ არის დარღვეული, ვერავინ შეაჩერებს, სანამ იგი კანონიერ ძალაში არ არის შესული, მაგრამ შევა თუ არა ეს გადაწყვეტილება ძალაში, მისი შეჩერება შესაძლებელი ხდება 254 მუხლის წესით. რასაკვირველია სინამდვილეში შესაძლებელია ისეთი შემთხვევა, როცა სარჩელს აღიმენტების შესახებ აკმაყოფილებს პირველი ინსტანცია, საკასაციო ინსტანცია ამ გადაწყვეტილებას ამტკიცებს, ხოლო შემდეგ ამ გადაწყვეტილების შეჩერება და გაპროტესტება ხდება 254 მუხლის წესით, მაგრამ ეს შეიძლება მოხდეს მხოლოდ მაშინ, თუ 254 და 254¹ მუხლები სწორად არ იქნება შეფარდებული. 154¹ მუხლის თანახმად პროტესტი ზედამხედველობის წესით შეიძლება განცხადებული იქნეს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ გამოთხოვნილ საქმეზე გამოტანილ გადაწყვეტილებაში აღმოჩენილი იქნება მომქმედი კანონების რაიმე „განსაკუთრებულად არსებითი დარღვევა“, ან მუშათა და გლეხთა სახელმწიფოს ან და მშრომელთა მასის ინტერესების აშკარა, კანონის პირდაპირი მოთხოვნის საწინააღმდეგო დარღვევა. შრომის კონფლიქტების განხილვის წესების მე-63 მუხლის თანახმად ზედამხედველობის წესით შეიძლება გაპროტესტებულ იქნეს მხოლოდ შრომის სესიის გადაწყვეტილება და ისიც მხოლოდ „სრულიად განსაკუთრებულ შემთხვევებში“. თუ სამოქ. საპრ. კოდ. 254¹ მუხ. და შრომის კონფლიქტების განხილვის წესების მე-63 მუხ. სწორედ იქნა შეფარდებული, ის გადაწყვეტილება რომლის დაუყოვნებლივ შესრულება შესაძლებელია 187 და 187² მუხლების თანახმად, ზედამხედველობის წესით ვერ შეჩერდება. განა მშრომელისათვის ერთი თვის ხელფასის მისჯა, თუნდაც უსწოროდ, შეიძლება ჩაითვალოს იმ „სრულიად განსაკუთრებულ შემთხვევად“, რომელზედაც ლაპარაკობს შრომის კონფლიქტების განხილვის წესების მე-63 მუხლი? მაშინ რაღა უნდა იყოს ის უბრალო და ჩვეულებრივი შემთხვევა, როდესაც შრომის საქმეზე ზედამხედველობის წესით ჩარევა აკრძალულია? განა შესაძლებელია მოპასუხის მიერ სასამართლოს წინაშე სარჩელის აღიარებაზე დამყარებული გადაწყვეტილების შეჩერება 254 და 254¹ მუხლებისა თანახმად? განა შესაძლებელია ამავე მუხლის თანახმად შეჩერებულ იქნეს პროტესტქმნილ თამასუქზე დამყარებული გადაწყვეტილება. თუნდაც ეს გადაწყვეტილება სახელმწიფოს ორგანოს წინააღმდეგ იყოს მიმართული? სამოქ. საპრ. კოდ. 187 და 187² მუხ. და 254 და 254¹ მუხლებს შორის წინააღმდეგობა არ შეიძლება იყოს, თუ ეს მუხლები სწორად იქნა შეფარდებული.

გადაწყვეტილების წინასწარი აღსრულება შესაძლებელია აგრეთვე სამოქალაქო საპრ. კოდ. 187¹ მუხ. გათვალისწინებულ პირობებში. ამ მუხლის თანახმად მასში გათვალისწინებულ შემთხვევებში გადაწყვეტილება წარმართება დაუყოვნებლივ შესრულებისათვის სასამართლოს სპეციალური დადგენილებით, ე. ი. თუ ასეთი დადგენილება იქნება აღნიშნული გადაწყვეტილებაში. აქ უნდა მიუთითოდ, რომ 187¹ მუხ. „ა“ პუნქტში გათვალისწინებული გადაწყვეტილებები, რომლებიც დამყარებულია სანოტარო წესით დადასტურებულ დოკუმენტებზე, ახალი სანოტარო დებულების მე-46 მუხ. მე-2 პუნქტის თანახმად ამჟამად დაქვემდებარებული უნდა იქნეს 187 მუხ. „ბ“ პუნქტის წესებს, რადგან სანოტარო დებულების მე-46 მუხლის თანახმად ასეთი დოკუმენტების შესრულება შეიძლება მხოლოდ მოხდეს სააღსრულებლო წარწერით.

სასამართლოს დადგენილება წინასწარ აღსრულების შესახებ 187¹ მუხლის გათვალისწინებულ შემთხვევებში სამოქ. საპრ. კოდ. 187⁴ მუხლის თანახმად შეიძლება განსაჩივრებულ იქნეს კერძო საჩივრის წესით უზენაეს სასამართლოში. გადაწყვეტილების წინასწარი აღსრულების შეჩერება კერძო საჩივრის შეტანის გამო კანონით არ არის გათვალისწინებული. ასეთი შეჩერება რასაკვირველია სრულიად ზედმეტად გახდიდა წინასწარ აღსრულების წესს, რადგან ეს მისცემდა საბაბს საჩივრების შეტანისათვის ყოველ შემთხვევაში. უზენაესი სასამართლო კერძო საჩივრის საფუძველით განიხილავს განსაჩივრებულ დადგენილებას და გააუქმებს მას, თუ ამისთვის ჰპოვებს საკმაო საბაბს. ამ რიგად მხოლოდ განსაჩივრებული დადგენილების გაუქმებით შეიძლება 187¹ მუხლის თანახმად წინასწარ აღსასრულებლად წარმართული გადაწყვეტილების გაუქმება.

კვტრე კიჭირია

გამასწორებელ სახლების განტვირთვის გარეშობა*)

პენიტენციალურ მუშაკთა სრულიად საკავშირო ფრილობაზე, რომელიც ახლო წარსულში დამთავრდა—ჩვენმა დელაგატმა ანხ. ვ. დუმბაძემ ხაზგასმით აღნიშნა, რომ გამასწორებელი სახლები მეტად დატვირთულია სისხლის სამართლის წესით გასამართლებული პირებით და ეს გარემოება სასამართლო ორგანოთა მუშაობის სისუსტით უნდა იქნეს ახსნილი, ვინაიდან დამნაშავეების გამოსწორება „შეიძლება სხვა წესითაც“ო.

ეს „სხვა წესი“, რომელთაც შეიძლება დამნაშავეების გამოსწორება და გამასწორებელ სახლების განტვირთვაც, არის ე. წ. პირობითი მსჯავრის დადება,—ამგვარ მსჯავრდადებულთათვის სამზრუნველო ზედამხედველობის გაწვევით.

პირობითი მსჯავრის დადება გამოიხატება იმაში, რომ სასამართლო, იცნობს რა ბრალდებულს დამნაშავეთ მის მიმართ წაყენებულ ბრალდებაში, სათა-

*) ავტორის ზოგიერთ მოსაზრებებს, რედაქცია არ იზიარებს.

ნადო სოციალურ დაცვის ღონისძიების შეფარდებით — იძულებითი მუშაობის ან თავისუფლების აღკვეთის სახით, დაადგენს, რომ ასეთი სასჯელი არ იქნეს მოყვანილი სისრულეში, თუ მსჯავრდებული სასამართლოს მიერ დანიშნულ გამოსაცდელი ვადის განმავლობაში არ ჩაიდენს ახალ არა ნაკლებ მძიმე დანაშაულს. იმ შემთხვევაში კი, როდესაც პირობითი მსჯავრდებული ჩაიდენს ახალ დანაშაულს გამოსაცდელათ დანიშნულ ვადის განმავლობაში — რაც 1 წლიდან 10 წლამდე განისაზღვრება — ეს პირობითი საჯელი მოყვანილი იქნება სისრულეში იმ სოცდაცვის ღონისძიებასთან შეერთებით რაც დადგინდება ახლად ჩადენილ დანაშაულისათვის, იმ პირობით, რომ ამ სოცდაცვის ღონისძიებათა შეერთების დროს თავისუფლების აღკვეთის ვადა არ აღემატება 10 წელს და იძულებით მუშაობა კი 1 წელიწადს (სისხ. სამართ. კოდექ. 50, 52, და 53 მ. მუხლ).

საჭიროთ მიგვაჩნია მოკლე ისტორიული მიმოხილვა გავაკეთოთ პირობითი სასჯელის ინსტიტუტის აღმოცენებასა და ევოლიუციის შესახებ, რათა დეტალურათ იქნეს გამოჩვენული თუ რა შედეგების მიღწევა შეიძლება ამ ინსტიტუტის სათანადო გამოყენებით დანაშაულობასთან ბრძოლაში და რეციდივის ასაცილებლათ. აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ პირობითი მსჯავრის დადება, რომელიც აღმოცენდა ინგლისელ მოსამართლეთა პრაქტიკის ნიადაგზე გასულ საუკუნის ორმოციან წლებში, განვითარდა ამერიკაში ეგრედ წოდებული სამზრუნველო გამოსაცდელი ზედამხედველობის თანდართვით.

გასულ საუკუნის 80-ან წლებში პირობითი მსჯავრის დადება შემოღებული იქნა საფრანგეთსა და ბელგიაში იმ განსაზღვრით, რომ აქ დაწესებული იყო მხოლოდ სასჯელის პირობითი დადება და არა თვით მსჯავრის გამოტანის გადადება (როგორც ეს მიღებულია ინგლისსა და ამერიკაში) და ამასთან უარყოფილია პირობით მსჯავრდებულთა სამზრუნველო — გამოსაცდელი ზედამხედველობა.

საფრანგეთ ბელგიის, ანუ კონტინენტალურ სისტემას აქვს უპირატესობა ინგლის-ამერიკის სისტემასთან იმ მხრივ, რომ ის არ სცნობს მსჯავრის დადგენის გადადებას; მაგრამ ეს (კონტინენტალური) სისტემა ბევრათ ჩამორჩენილია ინგლის-ამერიკის სისტემაზედ იმით რომ ის უარპყოფს გამოსაცდელ ვადის განმავლობაში პირობით მსჯავრდებულთათვის სამზრუნველო გამოსაცდელი ზედამხედველობის მიზანშეწონილებას.

არის კიდევ მესამე სისტემა, რომელსაც ეწოდება ავსტრალიის სისტემა და რომელსაც შეთვისებული აქვს ორივე ზემოაღნიშნული სისტემების დადებითი მხარეები, ე. ი. გადადება მხოლოდ სასჯელის სისრულეში მოყვანისა (კონტინენტალური სისტემა), პირობითი მსჯავრდებულთათვის სამზრუნველო — საცდელი ზედამხედველობის დადგენით (ინგლის-ამერიკული სისტემა). ამის გამო დღეს პირობითი მსჯავრის დადების პროექტები ყველა სახელმწიფოში ავსტრალიის სისტემაზეა დამყარებული.

ავსტრალიის სისტემის უპირატესობა ინგლის ამერიკის და კონტინენტალურ სისტემების წინაშე ცხადია თუ მივიღებთ მხედველობაში, რომ: 1) მსჯავრის დადების გადადება (ინგლის-ამერიკის სისტემა) მძიმე ტვირთად აწვება

როგორც დანაშაულით დაზარალებულს, რომელიც დაინტერესებულია ზარალი ანაზღაურებით, აგრეთვე ბრალდებულს, რომელსაც ზოგ შემთხვევაში ურჩევნია მოიხადოს არა ხანგრძლივი სასჯელი, ვიდრე ხანგრძლივად დარჩეს გამოურკვეველ მდგომარეობაში და სასამართლოს მიერ დანიშნულ პირის ზედამხედველობის ქვეშ და 2) პირობითი მსჯავრის დადება ამ წესით მსჯავრდებულთა სამზრუნველო—გამოსაცდელი ზედამხედველობის გარეშე (კონტინენტალური სისტემა) ჰკარგავს თავის პენტენციურ გამასწორებელ მნიშვნელობას და ლეზლობს მხოლოდ ლმობიერების და პატიების ხასიათს, რაც თავის მხრივ აღწევს წინააღმდეგ მიზანს, ვინაიდან ის, კინც განიზრახავს დანაშაულის ჩადენას, უფრო გაბედულად შეასრულებს განზრახვას, როდესაც ის დარწმუნებულია იქნება, რომ ეს პირველი დანაშაული მას მაინც ეპატიება. სამზრუნველო გამოსაცდელი ზედამხედველობა, რომელიც შეიძლება შეეფარდოს მსჯავრდადებულს არა მხოლოდ მსჯავრის დადების შემდეგ, არამედ მსჯავრის დადებამდეც, ე. ი. დღიდან მის მიმართ საქმის აღძვრისა, აწვდის სასამართლოს საჭირო მასალას, რომ მან იქონიოს სწორი მსჯელობა სასჯელის ინდივიდუალიზაციის გამორკვევის დროს, რაც შეადგენს ახალი მიმართულების სისხლის სამართლის პოლიტიკის პრინციპს.

სასჯელის ინდივიდუალიზაცია, რაც მიმართულია მომავალში ახალი დანაშაულის ჩადენის ასაცდენად (პრევენცია), გამოიხატება დამნაშავის ინდივიდუალურ თვისებების და მის ფსიხიური მდგომარეობის გამორკვევაში (თუ რამდენად საშიშია იგი). დამნაშავის ასეთი თვისებების სისწორით გამორკვევა კი შესაძლოა სასამართლოსათვის მხოლოდ გამოსაცდელი—სამზრუნველო ზედამხედველობის საშუალებით, რასაც ასრულებენ ამისათვის განსაკუთრებული რწმუნებულნი, რომელთაც ეწოდებათ ამერიკაში probation officers (გამოცდის მოხელენი).

მაგრამ უმთავრეს დანიშნულებას სამზრუნველო ზედამხედველობისას, როგორც პატიმრობა-მოხდითა, აგრეთვე პირობით მსჯავრდადებულთათვის, შეადგენს პენელოგიის შემეცნებითი რეციდივის (დანაშაულის განმეორების) აცდენა მატერიალური და მორალური დახმარების მეშვეობით.

სისხლის სამართლის პოლიტიკის ახალ სოციოლოგიურ სკოლას დანაშაულობის წარმომშობ ფაქტორად, კაპიტალისტურ საზოგადოების სოციალ-ეკონომიური პირობები მიაჩნია და ამართლებს დასჯას იმდენად, რამდენადაც იგი მიმართულია დამნაშავეთა გასწორებისაკენ რეციდივის აცილებით.

აქედან კი ცხადია, რომ ს. ს. რ. კავშირის სისხლის სამართლის საფუძვლები და ჩვენი კოდექსიც პირობითი მსჯავრის დადებას სთვლის სასჯელად, თუმცა პირობითი მსჯავრი მოკლებულია სასჯელის ხასიათს.

მაგრამ საქმე ის კი არ არის, თუ რას ვუწოდებთ ჩვენ პირობით მსჯავრის დადებას, სასჯელს თუ სოციალურ დაცვის ღონისძიებას ამ სიტყვის ვიწრო მნიშვნელობით საქმე ის არის, თუ როგორ უნდა მოეწყოს ეს ინსტიტუტი, რათა განტვირთულ იქნენ ჩვენი გამასწორებელი სახლები.

ჩვენი გამასწორებელი სახლების გადატვირთვა უნდა მიეწიროს არა იმდენათ ჩვენი სასამართლოების საქმეებით გადატვირთვას და სისუსტეს, არამედ

თვით ჩვენი კანონმდებლობის რედაქციულ ნაკლს, რაც გამოიხატება, ერთის მხრივ, პირობითი სასჯელის შეფარდების მოუწესრიგებლობაში და მეორე მხრივ — და ეს უმთავრესია, — პირობითი მსჯავრდადებულთათვის საცდელი — სამზრუნველო ზედამხედველობის უარყოფაში.

ჩვენი კოდექსის მიხედვით პირობითი მსჯავრის კონსტრუქციის ძირითად ნაკლს შეადგენსო, — ამბობს პროფ. პიონტკოვსკი, მიზანშეუწონლობა ჩვენს პირობებში საფრანგეთ-ბელგიის პირობითი მსჯავრის სისტემისა, რაც გატარებულია კოდექსში. ზედამხედველობის უარყოფა პირობით მსჯავრდადებულთათვის ფაქტიურად ჰქმნის პირობითი მსჯავრის დადებას საზოგადოებრივი გაკიცხვის ფორმად, ვინაიდან გამორკვევა იმისა, დაარღვია თუ არა ამა თუ იმ პირმა მოსა-საცდელი ვადის განმავლობაში დაკისრებული პირობები, ძლიერ ძნელია დამნაშავეთა რეგისტრაციის ჩვენს პირობებში წარმოების გამო. ამიტომ შესაძლოა, რომ პირობით მისჯილმა ჩაიდინოს დანაშაული გამოსაცდელ ვადის გასვლამდეც, მაგრამ სასამართლო ორგანოს არც კი ჰქონდეს ცნობა ამის შესახებ.

პირობითი მსჯავრის დადების ასეთი მიზანშეუწონილი მოწყობის შედეგია ის, რომ მკირდება რაოდენობა შემთხვევებისა, როდესაც პირობითი მსჯავრის დადებით შესაძლოა განხორციელდება უაღრესად მიზანშეუწონილი სისხლის სამართლის წესით იძულებისა, რომ მიეცეს დანაშაულის აცილების მიზნით მეტი წამახალისებელი ძალა და მან არ მიიღოს მხოლოდ საზოგადოებრივი გაკიცხვის სახე, მიზანშეუწონილია პირობით მსჯავრდებულთათვის მოეწყოს ზედამხედველობა გამოსაცდელ დროის განმავლობაში. პირობით მსჯავრდადებულთა პატრონობის საქმეში უნდა მიიღონ მონაწილეობა ადგილკომებმა, პროფკავშირებმა, კომუჯრედებმა და სხვ. *).

(გაგრძელება იქნება)

დ. მირიანაშვილი

მილიციის დაჯიშო მუშაობის მტკივნეული საკითხი

მილიციის მუშაობის სფეროში მეტად მტკივნეული საკითხია სხვა უწყებინა და თამდებობის პირთათვის დახმარების აღმოჩენის ფორმები. ეს საკითხი მეტად რთულია და მასთან ერთად მოუწესრიგებელი. მილიციის ისტორიულ განვითარების პროცესში მის სამსახურებრივი მოქმედების ფორმებზე სხვა უწყებებისა და თანამდებობის პირთათვის დახმარების აღმოჩენის საქმეში გავლენას ახდენდნენ სხვადასხვა მომენტები.

დღიდან მილიციის დაარსებისა, როგორც ხელისუფლების ადმინისტრაციულ-აღმასრულებელი ორგანოსი, მის ძირითად დანიშნულებად ცნობილი იყო სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი მართლწესიერების, მშვიდობიანობის და უშიშროების დაცვა, და აგრეთვე საბჭოთა ხელისუფლების კანონების და

*) Пивонтковский. Уголовное право РСФСР 1925 г. общая часть стр. 98.

განკარგულებების ცხოვრებაში გატარების უზრუნველყოფა. ამასთან დაკავშირებით მილიციის ფუნქციები უნდა განსაზღვრულიყო გაფრთხილებით, არიდებით და დევნით ყოველგვარ მოქმედებებისა, რომლებიც აკრძალულია სისხლის სამართლის კანონებით და სავალდებულო დადგენილებებით ან მიმართულია სახელმწიფოებრივი თუ საზოგადოებრივი მართლწესიერების, მშვიდობიანობის და უშიშროების დარღვევისაკენ.

ამ ძირითადი დებულებით მილიციის დანიშნულების და ფუნქციების შესახებ, ჩვენი აზრით, უნდა ყოფილიყო კიდევაც განსაზღვრული სხვა უწყებათა ორგანოთათვის დახმარების წესი და ფორმები.

დახმარების აღმოჩენას სახელმწიფო დაწესებულებათათვის და სხვა უწყებათა თანამდებობის პართათვის ადგილი უნდა ჰქონდეს მხოლოდ იმ შემთხვევებში, როდესაც ამ დაწესებულებათა და პირთა მოქმედებას, მათი პირდაპირი მოვალეობის ასრულების დროს წინ გადაეღობება დაბრკოლება მოქალაქეთა მხრით ან როდესაც მოქალაქენი არ დაეპირჩილებიან კანონიერ მოთხოვნას და ამნაირად თანამდებობის პირი მოკლებულია საშუალებას დამოუკიდებლად განახორციელოს დაკისრებული ამოცანები. მაშასადამე, ისეთი გარემოების დროს როდესაც საჭიროა იძულებითი ზომების ხმარება, მილიცია უნდა გამოვიდეს სახელმწიფოებრივი ხელისუფლების მაიძულებელი აპარატის როლში. ეს ჭეშმარიტება, რომელიც ლოლიკურად გამომდინარეობს მილიციის ორგანოების და სხვა უწყებათა ორგანოებს შორის ურთიერთ დამოკიდებულებათა განსაზღვრის პრინციპიდან, მისი პრაქტიკულად განხორციელების დროს სხვანაირად იქნა შეთვისებული და დამხმარე ორგანოს მაგივრად მილიცია გარდა სხვა უწყებათა იმისთანა მოვალეობის უშუალო აღმსრულებლად, რაც არ შეადგენს მილიციის პირდაპირ დანიშნულებას. ყოველივე ეს აიხსნება იმით, რომ ერთი მხრივ, კანონი ზუსტად არ საზღვრავს მილიციის მოვალეობას და მისი მოქმედების ფარგლებს, ხოლო მეორე მხრივ—სათანადო უწყებებს არა ჰყავთ ან მცირე რიცხოვანია საჭირო აღმასრულებელი აპარატი მათზე დაკისრებულ ამოცანების შესასრულებლად. ზემოაღნიშნული გარემოება მთავარ მიზეზად შეიქნა იმისათვის, რომ მილიცია გამოეყენებინა სხვა უწყებებს, როგორც თავისი უშუალო აღმასრულებელი ორგანო.

1925 წლისათვის არა პირდაპირი მოვალეობით მილიციის დატვირთვამ იმ ზომამდე მიაღწია, რომ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატი იძულებული შეიქნა დაეწყო კამპანია მილიციის განტვირთვის შესახებ.

თუ არსებითად განვიხილავთ იმ მოვალეობას, რომელსაც მილიცია ასრულებს სხვა უწყებათა დავალებით, ჩვენ სრული უფლებით შეგვიძლიან წამოვაცენოთ ის ძირითადი და უტყუარი დებულება, რომ აღნიშნულ მოვალეობებს უმრავლეს შემთხვევებში არავითარი დამოკიდებულება არა აქვთ მილიციის ფუნქციონალურ სამსახურთან და მის პირდაპირ ამოცანებთან.

უდავოა, რომ საბჭოთა აღმასრულებელი აპარატის თვითეულ უწყების მოქმედება მისი კომპეტენციის ფარგლებში მიმართულია სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი მართლწესიერების დაცვისაკენ. გადსახადების აკრფას, ვაჭრობაზე ზედამხედველობას, საფოსტო, სავაჭრო, დამზღვევი ფუნქციების შეს-

რულებას და სხვ. საბოლოო მიზანი აქვს სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი მართლ-წესიერება დაიცვას ისევე, როგორც, მაგალითად, ბრძოლას დანაშაულთან და მოკვლევის წარმოებას, ვინაიდან აღნიშნულ ფუნქციების შეუსრულებლობით შეუძლებელი იქნებოდა სახელმწიფოებრივი აპარატის ნორმალური მუშაობა. მაგრამ არსებითი განსხვავება მილიციის ორგანოთა და აღმასრულებელ ხელისუფლების სხვა ორგანოთა მოქმედების შორის მაინც არსებობს. აღმასრულებელ ხელისუფლების სხვა ორგანოთა მოქმედება მდგომარეობს მეთვალყურეობაში იმაზე, რომ მის მმართველობას სფეროში დაკისრებული ამოცანები, მაგალითად, ვაჭრობა, ჯანმრთელობის დაცვა, სახალხო განათლება და სხვ. ხორციელდებოდეს რაც შეიძლება ფართოდ და რომ ამ სფეროების წარჩინებული განვითარებისათვის ცხოვრებაში ტარდებოდეს სწორედ ის ღონისძიებანი, რომლებიც შემოღებულია და დაწესებული სათანადო კანონებით და წესებით. მილიციის მოქმედება კი, როგორც აღმასრულებელ ხელისუფლების შეიარაღებულ ორგანოსი, მიმართულია, უმთავრესად მეთვალყურეობისაკენ იმაზე, რომ არ მოხდეს მოქმედებანი, რომლებიც აკრძალულია სისხლის სამართლის კანონებით და სავალდებულო დადგენილებებით ან შეიძლება დაარღვიონ სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი მართლწესიერება, მშვიდობიანობა და უშიშროება.

ამისათვის, მილიციამ სხვა უწყებას დახმარება იმ შემთხვევაში უნდა აღმოუჩინოს, როდესაც სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი მართლწესიერება აშკარად ირღვევა ან როდესაც საფუძვლიანი შიშია, რომ ასეთი იქნება დარღვეული; ამასთანავე მილიციის მოქმედება დახმარების აღმოჩენის საქმეში უნდა მდგომარეობდეს ამ დარღვევათა არიდებასა და მოსპობაში, რათა აღნიშნულ ორგანოებს მიეცეთ საშუალება განახორციელონ დაკისრებული ამოცანები. მაგალითად: გადასახადის არგადამხდელი თავის ბინაში ან სავაჭროში არ უშვებს საფინანსო ინსპექტორს ქონების ასაწერად, ანდა ყოველნაირად დაბრკოლებას უწყებს მას მუშაობის დროს. ამ შემთხვევაში ფინანსპექტორს უფლება აქვს მიმართოს მილიციას დახმარებისათვის, და უკანასკნელს არა აქვს უფლება ამაში უარი უთხრას. აი ძირითადი ფორმა, რომელშიაც უნდა გამოიხატებოდეს საერთოდ მილიციის დახმარება სხვა უწყებათათვის. უშუალო შესრულება რაიმე მოვალეობების, რაც სხვა ორგანოებს ეკისრება, მაგალითად, საფინანსო განყოფილებათა მიწერილობით გადასახადების აკრება, არგადამხდელთა ქონების აღწერა და სხვ., მილიციის ორგანოს მოვალეობათა ფარგლებში არ უნდა შედიოდეს.

გარდა ამისა საჭიროა აღინიშნოს, რომ ხშირად მილიციას ეკისრება ისეთი საქმე, რომელიც მოითხოვს სპეციალურ ცოდნას და გამოცდილებას ამ დარგში, რომლითაც ყოველთვის არ არის აღჭურვილი მილიცია. ამით ცხადია საქმე კიანურდება და ხშირად კიდევაც ფუჭდება.

შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატმა მიიღო რა მხედველობაში ყოველივე ზემოაღნიშნული გარემოება, ცაქ'ს და ს. კ. ს. წარუდგინა: მუშათა და გლეხთა წითელი მილიციის დებულების 39 მუხლის რედაქციის შეცვლის კანონპროექტი, რომელიც უკვე დამტკიცებულია და ამ ჟამად გამოქვეყნებული (კ. კ.

№ 1, 1929 წ. მუხ. 2). ხსენებულ ახალ კანონს დიდი პრაქტიკული მნიშვნელობა ექნება ჩვენი მილიციის მუშაობის სფეროში, ვინაიდან აღრე მომქმედ 39 მუხლთან შედარებით იგი უფრო გარკვეულად საზღვრავს მილიციის პირდაპირ მოვალეობას. იგი პირდაპირ ლაპარაკობს, რომ მილიციის ორგანოს მოვალეობათა ფარგლებში არ შედის უშუალოდ შესრულება ისეთი მოქმედებისა, რაც სხვა უწყების ორგანოსი და თანამდებობის პირის მოვალეობას შეადგენს. მილიცია უკვე მაიძულებელი ორგანოა მაშინ, როდესაც სხვა უწყებების მუშაობას ხელს უშლის და წინააღმდეგობას უწყევს მოქალაქე.

საჭიროა ეხლა მაინც გადაწყდეს ეს საკითხი და მილიციას ჩაეოერთვას შიკრიკების და გადასახადების ამკრფვის მოვალეობანი.

სისხლის სამართლის საკითხები

ს. ორლოვსკი

მარქსიზმი და სისხლის სამართალი *)

„იურიდიული ფორმა თითქმის ყველაფერია, ეკონომიური შინაარსი კი—არაფერი“ ფ. ენგელსი.

საკითხი „სისხ. სამ. კოდექსის გადამუშავების პრინციპების შესახებ“, რომელიც წამოაყენა ამხ. კრილენკომ რსფსრ-ის იუსტიციის სახ. კომისარიატის კოლეგიის სხდომაზე გაკეთებულ მოხსენებაში, სავსებით დროულ საკითხს წარმოადგენს სისხლის სამართლის როგორც თეორეტიკოსებისა, ისე პრაქტიკებისათვის. მაგრამ ჩვენ ვერ დავეთანხმებით ამხ. კრილენკოს მიერ წამოყენებულ შეხედულებებს, მით უმეტეს, რომ მთავარი შეცდომა ამ შეხედულებებისა, ჩვენის აზრით, იმაში მდგომარეობს, რომ იგი ანგარიშს არ უწყევს გარდამავალი პერიოდის ეკონომიკის თავისებურებებს, რისი დაიწყოებაც დაუშვებელია მარქსისტიკისათვის, რომელიც ანალიზს უკეთებს რომელიმე ზედნაშენს, მათ შორის სასამართლო დარგშიც.

იმის შესახებ, რომ ჩვენი სისხ. სამ. კოდექსი მეტად დაშორებულია მარქსიზმიდან, ამ სამი-ოთხი წლის განმავლობაში ლაპარაკობდა ყველა, ვინც-კი მარქსისტული კრიტიკით უდგებოდა ჩვენ სისხ. სამ. კოდექსს. სრულიად საბჭოთა კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის ერთ-ერთი სესიაზე ამხ. რიაზანოვი „რიაზანოვისებურად“ მკაცრად აღნიშნავდა, რომ „ჩვენს კანონებში ერთი ღამეც არ გაუთევია მარქსისტულ აზრსა“-ო. ამხ. პაშუკანისი ცნობილ შრომაში „სამართლის საერთო თეორია და მარქსიზმი“ სწერდა იმის შესახებ, რომ „სისხლის სამართლის კოდექსი თავისთავად და ის სასამართლო პროცედურა, რომლისათვისაც არის იგი შექმნილი, მთლიანად გაუღენთილია ეკვივალენტური სამაგიეროს გადახდის იურიდიული პრინციპით“.

*) დისკუსიის წესით. სტატია ამოღებულია „E. C. Ю.“ № 1—1929 წ. რედ.

ამხ. სტაროსელსკი თავის წერილში „სისხ. სამართლის რეპრესიის აგების პრინციპები პროლეტარულ სახელმწიფოში“ (ეჟურნალი „Революция и Право“, 1927 წ.), რომელშიც ანალჰს უკეთებს სისხ. სამართლის კოდექსს, სწერს: „ძალაუნებურად მივიღივართ იმ დასკვნამდე, რომ ჩვენ ფორმალურის მხრივ ისეთივე ტიპიური კოდექსი, ისეთივე სისხ. სამართალი გვაქვს, როგორც ბურჟუაზიულ სახელმწიფოებში“. ბოლოს, ამხ. პიონტკოვსკი თავის შრომაში „მარქსიზმი და სისხლის სამართალი“, რომელშიც ამხ. პაშუკინის ეკონომიზმსა და სხვა ცოდვებს უსაყვედურებდა, თვითონ კი მომქმედ სისხლის სამართლის კოდექსს იცავდა, მაინც იძულებული იყო ეღიარებია, რომ საბჭოთა სისხლის სამართალში „მოიპოვება ბურჟუაზიულ სამართლის ფორმის ელემენტები („ნაშხვრეები“). „ამხ. კრილენკო ილაშქრებს იმ პრინციპის წინააღმდეგ, რომელთაც სასჯელი განსაზღვრულია როგორც „სამაგიეროს გადახდა“, რამაც ყველაზე უფრო მეტად ჩენი სისხ. სამართლის კოდექსის კერძო ნაწილით მიღებულ „სასჯელის დოზებით გამოწერის“ სისტემაში ჰპოვა თავისი გამოხატულება. იგი სამართლიანად აღნიშნავს, რომ „ეს არის საქონელთა ერთმანეთისადმი ეკვივალენტობის გამოხატულება სისხ. სამ. პოლიტიკაში, რაც საზოგადოდ ახასიათებს საქონლის ბრუნვაზე აგებულ საზოგადოებას“, და მიდის იმ დასკვნამდე, რომ საჭიროა შევქმნათ ისეთი სისხ. სამ. კოდექსი, სადაც არ ექნება ადგილი „ცალკე მუხლებს, აფთიაქისებურ აწონ-დაწონას დავასა და მიტქმა-მოტქმას იმის შესახებ, თუ ვის რამდენი უნდა დაენიშნოს“.

ამხ. სტუჩკა სწორად აღნიშნავს ამხ. პაშუკინის შეცდომას, რომელიც შემდეგში მდგომარეობს.

სწორი დებულებიდან ამის შესახებ, რომ სამართლის ფორმა არის საქონლის ფორმის, ე. ი. გაცვლა-გამოცვლის ეკვივალენტური დამოკიდებულების გამოხატულება, ამხ. პაშუკინის აკეთებს შემცდარ დასკვნას თითქოს სამართლის მოსპობა (отмирание) იყოს „უშუალო გადასვლა ბურჟუაზიული სამართლიდან უსამართლობაზე („непосредственный переход от буржуазного права к не праву“). მართლაც, ამხ. პაშუკინის მიხედვით ბურჟუაზიული სამართლის ფორმა იარსებებს მინამდე, სანამ არსებობს „შრომის გაერთიანება ეკვივალენტური გაცვლა-გამოცვლის საფუძველზე.. საზოგადოება, რომელიც თავის საწარმოო ძალთა მდგომარეობის გამო იძულებულია შეინარჩუნოს ეკვივალენტური დამოკიდებულება დახარჯულ შრომისა და გასამრჯელის ისეთი ფორმის შორის, რომელიც თუ გინდ ცოტათი მაინც გვაგონებს საქონლის ღირებულებათა გაცვლა-გამოცვლას, იძულებული იქნება შეინარჩუნოს სამართლის ფორმა“.

ამხ. პიონტკოვსკი სწორად აღნიშნავს, რომ „სისხ. სამართლის ფორმის ანალიზი გარდამავალ პერიოდში უნდა განვიხილოთ იმასთან დაკავშირებით, რომ (ბაზრის) სტიქიური კანონშეზომილება თანდათან გადადის შეცნობილ კანონშეზომილებაში, რომელიც შეგნებულად ტარდება. ბაზრის არსებობის აუცილებლობა გარდამავალ პერიოდში კიდევ არ ნიშნავს იმას, რომ საბჭოთა სამართალში აუცილებლად უნდა იქნეს შენარჩუნებული სასაქონლო-კაპიტალისტური საზოგადოების სამართლის ყველა კატეგორია. სტიქიური კანონშეზომილების გადასვლა ისეთ კანონშეზომილებაში, რომელიც შეგნებულად ტარდება სწარმოებს ბაზრის საფუძველზე“.

ადგილი შესამჩნევია, რომ ამხ. კრილენკო, რომელიც ცდილობს ერთი დაკვრით გააუქმოს ჩვენი სისხ. სამართლის კოდექსის პროპორციული სამაგიეროს გადახდის სისტემა (система пропорционального воздаяния), გვერდს უხვევს არსებულ ეკონომიურ ურთიერთობას, რომელმაც აუცილებლად (გინდა თუ არა) უნდა ჰპოვოს გამოხატულება გარდამავალი პერიოდის სამართალში; ამხ. კრილენკო უყურადღებოდ სტოვებს არსებულს და მის ადგილს აყენებს სასურველს. ჩვენ გვახსენდება ამხ. ლენინის სიტყვები ამხ. ბუხარინის მიმართ, როდესაც უკანასკნელს საკავშირო კომუნისტური პარტიის (ბ) მე-VII ყრილობაზე შეჰქონდა შესწორებები ჩვენი პარტიის პროგრამაში. იმ ყველასათვის ცნობილ შესწორებების შესახებ ვ. ი. ლენინი ამბობდა:

„ისე რომ დაესწოთ პროგრამა, როგორც ეს ამხ. ბუხარინს უნდა, პროგრამა სწორი არ იქნება. უკეთეს შენთხვევაში იგი შესძლებს გადმოქცევს საუკეთესო, რაც კი თქმულა საფინანსო კაპიტალის შესახებ, მაგრამ იგი ვერ გამოჰხატავს სინამდვილეს, ვინაიდან ეს სინამდვილეა სწორედ ხელს რომ უშლის ასეთ შეერთებას. სხვადასხვაგვარ ნაწილებიდან შემდგარი პროგრამა ვერ არის მოხდენილი, მაგრამ ამას ვერაფერს უზამ. ამ სხვადასხვაობას, ამ სხვადასხვაგვარ მასალიდან შენებას, ჩვენ, თუმცა ეს მეტად არა სასიამოვნოა, დიდხანს ვერ ავიცილებთ თავიდან. როდესაც ავიცილებთ, მაშინ შევქმნით ახალ პროგრამას მაგრამ მაშინ ჩვენ ვიცხოვრებთ სოციალისტურ საზოგადოებაში“.

ამხ. კრილენკო სწორედ ჩვენი სისხლის სამართლის პოლიტიკის საპროგრამო საკითხებს („პრინციპებს“) ეხება, იმ პრინციპებს, რომლებიც განსაზღვრავენ სასამართლო სისტემის მოქმედებას გარდამავალი პერიოდის დღევანდელი ჩაკეთისათვის და, ჩვენს აზრით, ამ პრინციპებში ჩვენ უნდა შევინარჩუნოთ ჩვენი სისხლის სამართლის დუალიზმი ისე, რომ არავითარ შემთხვევაში არ მოგსწყდეთ არსებულ ეკონომიურ ურთიერთობებს (საქონლის გაცვლა-გამოცვლის ეკვივალენტი) და თანაც ანგარიში გაუწიოთ ამ ურთიერთობების თანდათანობით გადასვლას სოციალისტური წყების ურთიერთობებში (მრეწველობის, კოოპერაციის და სხვა ხელმძღვანელი როლი). საჭიროა გვახსოვდეს, როგორც ამაზე გვითითებდა მარქსი, რომ სოციალიზმის დროსაც კი „გაბატონებული იგივე პრინციპი, რაც საქონლის ეკვივალენტების გაცვლა-გამოცვლის დროს: ერთი სახის შრომის განსაზღვრული რაოდენობა გაიცვლება სხვა სახის შრომის თანაბარ რაოდენობაში („გოტას პროგრამის კრიტიკა“). პროპორციული სამაგიეროს გადახდის ამოშლა კანონიდან—არის უხეშად გვერდის ახვევა გარდამავალი პერიოდის ეკონომიკისათვის, ეს ნიშნავს პირდაპირ სოციალიზმში გადახტომას.

თავის მოხსენების შემდეგ დებულებაში ამხ. კრილენკო აღნიშნავს, რომ სისხ. სამართლის პოლიტიკას საფუძვლად უნდა დაედოს ორი მიზანი: 1) საზოგადოების უზრუნველყოფა მისი მტრებისაგან და მისი წრიდან გაწოსულ კლასიურად გადაგვარებულ დეკლასიურ ელემენტებისაგან და 2) გასწორება მათი, ვისიც გასწორება შესაძლებელია და საზოგადოებრივი ზეგავლენა დაწარჩენებზე აღმზრდელ-პოლიტიკურ ღონისძიებათა მიღებით. მხოლოდ ეს ორი პრინციპი, ეს ორი ამოცანა უნდა ჰქონდეს დასახული მიზნად, ჩვენს სისხლის სამართლის პოლიტიკას, ამბობს ამხ. კრილენკო.

აქვე განსაკუთრებით შეილახა დაშინების (დეა. ამხ. კრილენკო ცდილობს სრულად გამოორიკხოს იგი ჩვენი სისხლის სამართლის პოლიტიკიდან და ამბობს, რომ „დახვერტა არის არა მარტო დაშინების აქტი, არამედ უწინარეს ყოვლისა ჩვენთვის ყველაზე უფრო საშიში მტრების მოსპობის აქტი. ჩვენ რომ დროზე დაგვეხვრიტა კრასნოვი, იუზოვკაში არ ჩამოახრჩობდნენ მრავალ ათას მუშას, რომ დაგვეხვრიტა პურიშკევიჩი და ვრანგელი, აღარ ექნებოდა ადგილი... (ალბად, ვრანგელის ეპოპეიას და სხვ.). განა მართალია ეს? უწინარეს ყოვლისა, როდესაც ამხ. კრილენკო საზღვრავს ორ პრინციპით სისხ. სამართლის პოლიტიკის მიზნებს, იგი ერთმანეთში ურევს მიზანსა და მისი მიღწევის საშუალებას. ეს არევა განსაკუთრებით აშკარაა დაშინებისა და გასწორების მის მიერ მოცემულ განმარტებიდან. ჩვენი სისხ. სამართლის პოლიტიკის მიზანი ერთია — პროლეტარული სახელმწიფოს დაცვა საზოგადოებრივად საშიშ ქმედობისაგან. მაგრამ პროლეტარული სახელმწიფოს განვითარების სხვადასხვა ეტაპებში, დანაშაულის ჩამდენის საშიშ მდგომარეობასთან, ქმედობის სოციალურ საშიშროებასთან და სხვ. დაკავშირებით, ეს მიზანი სხვადასხვა საშუალებით ხორციელდება. ტაპიური რეცეპტის გამოგონება თანაც ისეთის, რომელიც მთელი ეპოქისათვის გამოდგებოდეს, შეუძლებელია. საერთო და კერძო გაფრთხილების ამ საშუალებებში თავისი ადგილი უჭირავს დაშინებასაც. სწორედ დაშინება და არა მოსპობა, რადგანაც სოციალური დაცვის ყოველ ღონისძიებას ცოტა თუ ბევრად საფუძვლად უდევს მოტივაციური ზეგავლენა. ზოგჯერ ჩვენთვის იმდენად მნიშვნელოვანი არაა კლასობრივი მტრის ფიზიკური მოსპობა, როგორც დაშინება ამ აქტით საზოგადოების მტრულად განწყობილ ფენებისა.

მე სრულებით არ ვეხები იმ ვარემოებას, თუ რამდენად უნიადაგოა რევოლუციონური მარქსიზმის თვალსაზრისით ამხ. კრილენკოს დებულებანი იმის შესახებ, რომ ჩვენ დროზე დაგვეხვრიტა კონტრ-რევოლუციის ბელადები (ვთქვათ ყველა, ვინც კი ცნობილია ჩვენთვის და არა მარტო კრასნოვი და ვრანგელი), ადგილი აღარ ექნებოდა კონტრ-რევოლუციის ისტორიულ მოვლენას. პიროვნება აქ არავითარ უპირატეს როლს არ თამაშობს. დახვერტილების ადგილზე კლასობრივი ბრძოლა ახალ იდეოლოგებს წამოაყენებდა.

ბოლოს ჩვენ ვილაშქრებთ დანაშაულთა გაურკვეველ სამწევრიან კლასიფიკაციის წინააღმდეგ, რომელსაც დიდი არე-დარევის გამოწვევა შეუძლია: სოციალურად მაგნე ქმედობა, სოციალურად საშიში ქმედობა და განსაკუთრებით საშიში ქმედობა. რაშია ამ კლასიფიკაციის მთავარი ნაკლი? იმაში, რომ არავითარი განსხვავება (საზღვარი) არ არსებობს დანაშაულის ამ კატეგორიათა შორის. მართლაც, როგორც სოციალურად მაგნე ქმედობა სოციალური საშიშროების ხასიათს ატარებს, ისე სოციალურად საშიში ქმედობაც ატარებს ხასიათს სახელმწიფოსათვის მაგნე ქმედობისა. უკეთუ ესა თუ ის ქმედობა მაგნე-ბელია, იგი ამავე დროს საშიშოცაა და პირიქით.

რაც შეეხება ისეთ დანაშაულს, რომელიც არ მოითხრავს გაძლიერებული რეპრესიის აუცილებლობას, რაც გამოიხატება ერთ-ერთში ამ ოთხ ნიშანთაგან (საბჭოთა წესწყობილების საფუძვლების დარღვევა, მთავრობის სასწრაფოდ გასატარებელ ღონისძიებების დარღვევა, დანაშაულის ჩადენა ქვეყნის მერყევე სო-

ციალ-ეკონომიურ მდგომარეობაში, დანაშაულის გავრცელება), გაძლიერებული რეპრესიის შეფარდება ასეთი დანაშაულისათვის არამც თუ არ არის მიხანშეწონილი, არამედ პირდაპირ მავნებელია. და ეს იმიტომ, რომ იგი ასუსტებს სოციალური დაცვის ისეთ ამდაგვარვე ღონისძიებების საერთო-გამაფრთხილებელ ძალას, რომლებსაც უფარდებენ ისეთი დანაშაულისათვის, რაც ნამდვილად ძლიერ არღვევს წესრიგს. ამიტომ სავსებით გასაკებია იუსტიციის სახალხო კომისარიატის ცირკულარი, რომელიც აღნიშნავს, ერთის მხრივ, რომ: „გაფლანგვებისა და მითვისებების გაძლიერებული სოციალური საშიშროება ღღევანდელ პერიოდში გამოიწვევლია ამ სახის დანაშაულთა შესამჩნევი გავრცელებით. ამის გამო სასამართლო ვალდებულია, სისხლის სამართლის კოდექსის 24 მუხლის ნამდვილი აზრის თანახმად, ასეთი სახის დანაშაულისათვის ღღევანდელ პერიოდში შეუფარდოს სოციალურ დაცვის მკაცრი ღონისძიება“ და, მეორეს მხრივ კი, აღნიშნავს, როგორც სწორი ხაზიდან გადახრის ამ ბრძოლაში, სოციალური დაცვის მკაცრი ღონისძიებების დანიშვნას ისეთი მცირე გაფლანგვისა და მითვისებებისათვის, რომლებსაც არა აქვთ საზოგადოებრივი მნიშვნელობა. ასეთი მდგომარეობა ამცირებს მკაცრი სასამართლო პოლიტიკის ძალასა და მნიშვნელობას გამფლანგვლების წინააღმდეგ მიმართულ ბრძოლაში. სოციალური დაცვის ასეთი ღონისძიების დანიშვნის საჭიროება, რომელიც შეეფერება დანაშაულის საშიშროების სიძლიერეს, თეორიულ მოსაზრებების გარდა, სასამართლო პრაქტიკიდანაც დასტურდება.

მომქმედი სისხლის სამართლის კოდექსი, მუხლების შედარებით განსაზღვრული სანქციებით, შესაძლებლობას აძლევს სასამართლოს დანიშნოს სოციალურ დაცვის ღონისძიება დანაშაულის ნამდვილი საშიშროების მიხედვით. ხოლო იმ შემთხვევაში, თუ დანაშაულის საშიშროება შემცირდა, რაც გამოიწვევს შედარებით განსაზღვრული სანქციების საზღვრების შეუფერებლობას წესრიგის ნამდვილი დარღვევის მიმართ, შესაძლებელია სისხლის სამართლის კოდექსის ახალი საერთო გადასინჯვა. ამხ. კრლენკო, სისხლის სამართლის მომქმედი კერძო ნაწილის ნაცვლად, გვიჩვენებს დავაწესოთ სამი კარი. ყოველი მათგანი უნდა შეიცავდეს დანაშაულთა ამა თუ იმ კატეგორიის (სოციალურად-მავნე, სოციალურად-საშიში და განსაკუთრებით-საშიში ქმედობანი) რაც შეიძლება ამომწურველ ნუსხას. იგი გვიჩვენებს ერთ მუხლში მოვაქციოთ ზეგავლენის იმ ღონისძიებათა ასეთივე ამომწურველი წესი, რომლებითაც სასამართლოს შეუძლიან ისარგებლოს თავის ზეხედულებით. „განსაკუთრებით-საშიშ ქმედობის მიმართ რეაქციად უნდა იქნეს დაწესებული ფიზიკური მოსპობა—დახვრეტა“. სოციალურად—საშიში ქმედობისათვის უნდა დაინიშნოს „თავისუფლების აღკვეთა სხვადასხვა ვარიაციებით, მაგრამ ვადის განუსაზღვრელად,—გასწორებამდე“. და პირიქით, მორალური ზეგავლენის სხვადასხვა ღონისძიებათა ფართო ნუსხა, დაწყებული საზოგადოებრივი გაკიცხვიდან და გათავებული იძულებითი მუშაობით, სოციალურად-მავნე ქმედობათა კარიდან ამავე დროს უნდა წარმოადგენდეს იმ ღონისძიებათა სამასალო რეზერვს, რომლებიც უნდა შეუფარდოს პროლეტარულმა სასამართლომ ისეთ ელემენტებს, რომელთა იზოლაცია საზოგადოებისაგან არ არის ნაკარნახევი აუცილებლობით და მათი დანაშაულის შინა-

არსით, კიდევ რომ ფორმალურად ასეთი დანაშაული სოციალურად საშიშ ქმედობათა კარში იყოს მოთავსებული.

ეს სისტემა ამ უამად ვერ იქნება ცხოვრებაში გატარებული იმის გამო, რომ უარყოფილია თანაბრობის პრინციპი, რომელიც, როგორც ზემოთქმულიდან სჩანს, ტარდება არსებულ სასამართლო პრაქტიკაში.

მართლაც, ავიღოთ კარი განსაკუთრებით საშიშ დანაშაულთა, რომელთა ჩადენისათვის დახვრეტით დასჯა სავალდებულოა. ვთქვათ, რომ ამ კარით გათვალისწინებულ დანაშაულთა საშიშროება იმდენად დიდია, რომ უთუოდ უნდა იწვევდეს დახვრეტის შეფარდებას დამნაშავეთათვის. მაგრამ სწრაფად იცვლება სოციალურ-პოლიტიკური მდგომარეობა ან და მცირდება აღნიშნული დანაშაულის შემთხვევები და დახვრეტის შეფარდება აღნიშნულ კარში გათვალისწინებულ დანაშაულისათვის არამც თუ არ არის მიზანშეწონილი, არამედ პირდაპირ მავნებელიცაა. ვადიანი იზოლაციის შეფარდება ისეთ დამნაშავეთათვის, რომლებმაც ჩაიდინეს სოციალურად-მავნე ქმედობა, კიდევაც რომ არ მივიღოთ მხედველობაში ის გარემოება, რომ საპატიმრო ადგილების ადმინისტრაციას შეუძლია შეცდომა დაუშვას გასწორებულთა და გაუსწორებელთა განსაზღვრის დროს, სრულებით არ უწყევს ანგარიშს საერთო გაფრთხილების მიზანს. ბოლოს, გაძლიერებულ სოციალურ საშიშროების ზოგიერთი ისეთი დანაშაულისა, რომელიც შეტანილია სოციალურად მავნე ქმედობათა კატეგორიაში, შეუძლია გამოიწვიოს თავისუფლების აღკვეთის შეფარდება ჩამდენისათვის. მაგალითად, ხულიგნობას, რომელიც ერთ დროს, უმთავრესად ადმინისტრატიული წესით ისჯებოდა, დღეს, გავრცელების გამო, შეუძლია გამოიწვიოს თავისუფლების აღკვეთა ორ წლამდე. არ შეიძლება არ დავეთანხმოთ ამხ. კრილენკოს შეხედულებას იმის შესახებ, რომ „ჩვენი სასამართლო არის პროლეტარული სახელმწიფოს თავდაცვის იარაღი. ერთის მხრივ, კლასობრივი მტრებისაგან, ხოლო, მეორეს მხრივ, მისი წრიდან გამოსულ მერყევე ელემენტებისაგან“. ამ მიზნების განხორციელების შედეგი იქნება: კლასობრივი მტრების დაშინება, დისციპლინის განმტკიცება პროლეტარიატის იმ შინაკლასობრივ ელემენტებს შორის, რომელთა მოქმედება ეწინააღმდეგება მთელი კლასის მოქმედებას. მაგრამ ეს შეეხება ზეგავლენის შედეგს და არა სოციალური დაცვის ღონისძიებათა დანიშვნას, რადგანაც უზენაესი სასამართლო 1925 წლის № 2 საინსტრუქციო წერილის ძალით: „სასამართლოს უნდა ახსოვდეს, რომ კლასობრივი მიდგომის გატარება დამსჯელ პოლიტიკაში იმაში კი არ მდგომარეობს, რომ გავამტკუნოთ ნეპმანი ან კულაკი და გავამართლოთ მშრომელი, ღარიბი და საშუალო გლეხი, არამედ მოითხოვს მკაფიო და ნათელ გაგებას სამართალში მიცემული მოქალაქის ქმედობის სოციალური საშიშროებისა, რომელიც შეფასებულ უნდა იქნეს მთელი პროლეტარიატის ინტერესების თვალსაზრისით“.

ამ სოციალური საშიშროების შეფასება კი, როგორც ეს სჩანს სიხს. სამ. საკასაციო კოლეგიის 1925 წ. მოხსენებიდან, უნდა შესდგებოდეს შემდეგი მომენტებიდან: ა) ამა თუ იმ დანაშაულებრივი ქმედობის სოციალური საშიშროების შეფასება (ე. ი. აქვს თუ არა ადგილი წესრიგის საფუძვლების დარღვევას, მერყევე სოციალურ-პოლიტიკურ პირობებს, რაიმე საკამპანიო მუშაობის დარ-

ღვევას, გაფრცვლებულია თუ არა აღნიშნული სახის (დანაშაული); ბ) შეფასება იმისა, თუ რამდენადაა დაკავშირებული დანაშაულებრივი ქმედობა ამა თუ იმ ფენის იდეოლოგიასა და ჩვეულებებთან; გ) შეფასება იმისა, თუ რამდენად შესაძლებელია სოციალური დაცვის ღონისძიებათა შეფარდების ამა თუ იმ მიზნის მიღწევა, ვიღებთ მხედველობაში რამდენად ძლიერია არსებულ პირობებში დანაშაულებრივი ქმედობის სოციალური საშიშროება და მისი კავშირი განსაზღვრული სოციალური ფენის ფსიქოლოგიისა და ჩვეულებებთან.

ეს შესაძლებლობა როგორც საერთო, ისე სპეციალური გაფრთხილების მიზნების მიღწევისა გამოიციხულია იმ შემთხვევაში, როდესაც სოციალური დაცვის მკაცრ ღონისძიებებს უფარდებენ შემთხვევით დამნაშავეს. იმის გამო, რომ უკანასკნელი ჩავარდა მეტად მძიმე პირობებში, კანონის შემთხვევებელ მოქმედებას არ შეუძლია მოახდინოს მათზე რაიმე გავლენა. ამიტომ აქ აღარ აქვს ადგილი იმის აუცილებლობას, რომ რეპრესია ეთანაბრებოდეს შემთხვევით დამნაშავეს მერ ჩადენილს, რადგანაც მას არ შეუძლია ამ თანაბრობის შეგნება. ამიტომ გასაგებია სრულიად საკავშირო ცაკისა და სახ. კომ. საბჭოს დადგენილება იუსტიციისა და შინაგან საქმეთა სახ. კომ. მოხსენებების გამო (E. C. II. № 14 за 1928 г.):

„წინადადება მიეცეს იუსტიციის სახალხო კომისარიატს ისეთ სოციალურად-მერყვე ელემენტების მიმართ, რომლებმაც შემთხვევით ჩაიდინეს დანაშაული (ჩაიდინეს დანაშაული პირველად ან იმის გამო, რომ მეტად მძიმე პირობებში ჩავარდნენ) და არ არიან სოციალურად საშიში, მაქსიმალურად განავითაროს პრაქტიკა თავისუფლების აღკვეთის შეცვლისა სოციალური დაცვის სხვა ღონისძიებებით. თავისუფლების აღკვეთა შემთხვევით დამნაშავეთ უნდა შეფარდოს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც სხვა ღონისძიებების შეფარდება შეუძლებელია ან აშკარად მიზანშეწონილი“.

საკითხი მათი მომავლობისა, როგორც ისეთი გარემოების, რომელიც გავლენას ახდენს სოციალური დაცვის ღონისძიებების გაძლიერებასა ან შემსუბუქებაზე, გადაწყვეტილ იქნა მე-3 მოწვევის ცაკის მე-3 სესიის მიერ, რომელმაც ამოშალა 31-მუხლის „ბ“ პუნქტი. ამ პუნქტით დამამძიმებელ გარემოებად იყო აღიარებული ის ფაქტი, თუ დამნაშავე ეკუთვნის ისეთ კლასს, რომელიც დღეს ან წარსულში აწარმოებდა სხვისი შრომის ექსპლოატაციას. სესიამ გააუქმა აგრეთვე „სისხ. სამ. კანონმდებლობის ძირითადი საფუძვლების“ 31 მუხლის „ბ“ პუნქტი, რომელიც შემამსუბუქებელ გარემოებად სთვლიდა დანაშაულის ჩადენას მუშისა ან მშრომელი გლეხის მიერ. დანიშვნა მარტოოდენ პროლეტარული შუამომავლობის საფუძველზე, იქნებოდა ჩაშლა დამსჯელი პოლიტიკისა, რაც აუცილებლად საჭიროა მთელი მუშათა კლასის ინტერესის თვალსაზრისით. ამიტომ მე-XV პარტყრალობამ თავის დირექტივაში მიუთითა იმ გარემოებაზე, რომ „სახალხო სასამართლოში აგვიონ პასუხი სადმინისტრაციო და სამეურნეო აპარატის იმ მუშაკებს, რომლებიც გამოიჩინენ დანაშაულებრივ უყაირათობას, დაუშვებელ გადაჭარბებას, ჩინონიკურ დამოკიდებულებას საქმისადმი ასეთ შემთხვევაში დაუშვებელია რაიმე შემსუბუქება განაჩენისა ან სასამართლო ძიების მოსპობა მუშურ-გლეხური შთამომავლობის და წინანდელი დამსახურების გამო, ან ნათლი-მამობით და სხვა. სოციალური დაცვის შემსუბუქებულ ღონის“.

ძიებათა დანიშვნა მიზანშეწონილი იქნება არა პროლეტარული შთამომავლობის გამო, არამედ იმ შემთხვევაში, თუ სასამართლო გამოძიებამ აღმოაჩინა ისეთი მომენტები, რაც გათვალისწინებულია სისხ. სამ. კოდ. 48 მუხლით. როგორც ვიცით, თუ ეს მომენტები თან სდევდნენ ქმედობას, უკანასკნელი ჩაითვლება უფრო ნაკლებ დარღვევად წესრიგისა.

მაგ., სისხ. სამ. საკას. ციო კოლეგიის 1926 წლის მოხსენებაში კონტრ-რევოლუციონურ დანაშაულთა მიმართ „მიდგომა იყო მკაცრი და რენტაბელური ისეთ პირებისადმი, რომლებიც აქტიურ ხელმძღვანელობას უწევდნენ კონტრ-რევოლუციონურ ბრძოლას... კოლეგიამ მკაცრი ხაზი გაატარა... განსაკუთრებით ასეთ დანაშაულთა ორგანიზატორებსა და ხელმძღვანელების მიმართ“. ბუნებრივია, რომ ორგანიზატორები, ხელმძღვანელები და საერთოდ ხელისუფლების წინააღმდეგ აქტიურად მომქმედნი, იმ მდგომარეობის გამო, რომელიც ახასიათებს მათ საწარმოო პროცესში, იქნებიან არა მშრომელი ელემენტები. პირიქით, მშრომელები, აგრეთვე იმ მდგომარეობის გამო, რომელიც ახასიათებს მათ საწარმოო პროცესში, უმთავრესად შეუფერებლობით და უვიცობით იდენენ კონტრ-რევოლუციონურ დანაშაულის (სისხ. სამ. კოდ. 48 მუხ. „ზ“ პუნქტი) და ამასთანავე სრულებით არ იჩენენ აქტივობას. სოციალური დაცვის ღონისძიება შემსუბუქებულ უნდა იქნეს სწორედ ამ გარემოების გამო, რადგანაც ისინი ხდიან ქმედობას წესრიგის უფრო ნაკლებ დარღვევად, და არა პროლეტარული შთამომავლობის შიშველი ფაქტის გამო.

რა წინადადებებს ვიძლევი ჩვენ ამხ. კრილენკოს მიერ აღძრულ საკითხის შესახებ? საჭიროა თუ არა მაინც გადავსინჯოთ ჩვენი სისხ. სამ. კოდ. პრინციპები?

აი ეს წინადადებანი.

1. უკვე დროა გადავსინჯოთ პარტიის მე-XV ყრილობის დირექტივების თანახმად ჩვენი სისხლის სამართლის და საპროცესო კანონმდებლობის პრაქტიკული მხარე მისი გადამწყვეტი განმარტივების მიმართულებით.
2. საჭიროა შევქმნათ კომისია მარქსისტულ ინსტიტუტების ავტორიტეტულ ხელმძღვანელთა და სისხ. სამართლის თეორეტიკოსებისაგან სისხ. სამართლის კოდექსის პრინციპების გადასასინჯათ იმ თვალსაზრისით, თუ რამდენად შეეფერებიან ისინი რევოლუციონურ მარქსიზმს.
3. გამომუშავებული პრინციპები საჭიროა გადავიტანოთ განსახილველად ფართო მასებში და, განსაკუთრებით, მივაპყროთ ამ საკითხს ჩვენი სისხლის სამართლის დარგის პრაქტიკული მუშაკების ყურადღება.
4. საჭიროა შევინარჩუნოთ ჩვენი სისხლის სამართლის კოდექსის გარდაუვალი დეჟალიზმი, რომელიც, ერთის მხრივ, გამოხატავს გარდამავალი პერიოდის ეკონომიკის ელემენტებს (ეკვივალენტური სამაგიეროს გადახდა), ხოლო, მეორეს მხრივ, — გვემიან საწყისს ბაზრის მოწესრიგებაში (სოციალური დაცვის ღონისძიებანი).

სისხლის სამართლის სავარაუდოდ ახალი კოდექსის პროექტის ბარშემო*)

სამსჯავრო ძიების წარმოების დარგში არსებით ნოველად უნდა ჩაითვალოს საქმის განხილვის ერთიანი სისტემის მიღება ყველა ჩვენში მომქმედ პირველ ინსტანციის სასამართლოსათვის. სამაზრო სასამართლო ისეთივე ნორმალური სასამართლოა, როგორც სახ. სასამართლო და მისთვის შექმნა საქმის განხილვის განსაკუთრებული წესისა, რომელიც შესაფერისია მხოლოდ განსაკუთრებულ (საგანგებო) სასამართლოსათვის სრულიად უსაფუძვლოდ უნდა ჩაითვალოს. ნაწილობრივ ამ გზას უკვე დაადგა უკრაინის სისხ. სამ. საპრ. კოდ. 1927 წელს, მაგრამ ზოგიერთი გამოწვევისათვის. ამ ჟამად მიზანშეწონილი იქნება შემოვიღოთ საქმეთა განხილვის ერთიანი სისტემა, რაც ფრიად გაამარტივებს პროცესის აღნიშნულ სტადიას. ჩვენ არ ვსწყვეტთ წინააღმდეგობას იმის შესახებ, თუ სახელდობრ რომელი წესი სჯობია საერთოდ — ის წესი, რომელიც მიღებულია ამ ჟამად სამაზრო სასამართლოში, თუ ის, რომელიც მოქმედობს სახ. სასამართლოში. სამსჯავრო ძიების უარყოფითი მომენტების შეფასების დროს ჩვენ ვამჯობინებთ ერთ ან მეორე დებულებას იმის მიხედვით, თუ რომელი დებულება უფრო მიზანშეწონილია სისხ. სამ. საპრ. მოქმედი კოდექსის დებულებანი, სასამართლოს თავმჯდომარის მოქმედების შესახებ სამსჯავრო სხდომაზე, სამსჯავრო ძიების დაწყებამდე არ საჭიროებენ ცვლილების შეტანას.

ყურადღებას იქცევს მხოლოდ შემდეგი ორი დებულება. მომქმედი კოდექსის 269 მუხლის თანახმად: „თუ არ გამოცხადდა სამოქალაქო მოსარჩლე ან მისი ინტერესების წარმომადგენელი, სამოქალაქო სარჩელი განხილულ არ უნდა იქნეს“, ხოლო სისხ. სამ. საპრ. კოდ. რსფსრ-ის პროექტის 108 მუხლის თანახმად, უკეთეს სამოქალაქო სარჩელი განცხადებულია, სასამართლოს უფლება აქვს განიხილოს იგი სამოქალაქო მოსარჩლის ან მისი ინტერესების წარმომადგენლის გამოუცხადებლობის შემთხვევაშიაც. გარდა ამისა, პროექტით დაშვებულია სამოქალაქო სარჩელის განცხადება მთელი სამსჯავრო ძიების განმავლობაში და, ამ რიგად, სამოქალაქო სარჩელის განცხადების შესაძლებლობა არ არის შეზღუდული სამსჯავრო ძიების დაწყებით, როგორც ეს მიღებულია ჩვენი მომქმედი კოდექსით (15 მუხ.). შემდეგ, ჩვენი მომქმედი კოდექსის თანახმად, ჩამოცილების საკითხი სწყდება სამსჯავრო ძიების დაწყებისას, რ.ს.ფ.ს.რ. პროექტით კი ეს საკითხი უნდა გადაწყდეს თვით სამსჯავრო სხდომის დაწყებისას. ჩვენი აზრით, ორივე ნოველა სავსებით სწორია.

შემდეგ არსებით ცვლილებას სამსჯავრო ძიების სტადიაში წარმოადგენს საბრალმდებლო დასკვნის წაკითხვის უარყოფა. რ.ს.ფ.ს.რ.-ის პროექტის 113 და 114 მუხლების თანახმად, სამსჯავრო ძიება იწყება იმით, რომ ბრალმდებელს უხსნიან, თუ რაში ედება მას ბრალი. ამის შემდეგ, უკეთეს ბრალმდებელი სწო-

*) გაგრ. იხ. „საბ. სამარ.“ № 5.

რად არ სცნობს წარდგენილ ბრალდებას ან უკეთუ, საერთოდ, სასამართლო, მიუხედავად სამართალში მაცემულის მიერ თავის დანაშაულის აღიარებისა, საჭიროდ სცნობს სამსჯავრო ძიების წარმოებას, თავმჯდომარე ან, უკეთუ საქმეში მონაწილეობას იღებს პროკურორი ან გამომძიებელი, — უკანასკნელნი მოახსენებენ სასამართლოს საქმის გარემოებებს იმ სახით, როგორც ეს გამოიკრება წინასწარი გამოძიებით და აღნიშნავენ ყველა დამამტკიცებელ საბუთს როგორც მამხილებელს, ისე გამამართლებელს, პროექტის განმარტივების თვალსაზრისით, საბრალმდებლო დასკვნის წაკითხვის უარყოფა პროექტის ღირსებად უნდა იქნეს აღიარებული. მართლაც, როგორც თავმჯდომარემ, ისე ბრალმდებელმა და მისმა დამცველმა წინასწარ იციან საბრალმდებლო დასკვნის შინაარსი და ამრიგად საბრალმდებლო დასკვნის წაკითხვა სამსჯავრო სხდომაზე მათთვის სრულიად ზედმეტ ფორმალობას წარმოადგენს. დარჩა მხოლოდ სახალხო მსაჯულები, რომლებიც არ იცნობენ საქმეს. მაგრამ იბადება საკითხი, თუ რამდენად მიზანშეწონილია საბრალმდებლო დასკვნის წაკითხვა იმისათვის, რომ სახალხო მსაჯულნი გაეცნონ საქმეს. თუ მივიღებთ მხედველობაში, რომ საბრალმდებლო დასკვნაში ხშირად დაგროვილია მრავალი ფაქტები, რომლების დამახსოვრება მეტად საძნელოა სახალხო მსაჯულთათვის, აგრეთვე იმას რომ უკანასკნელნი შემდეგში დაწვრილებით ეცნობიან საქმეს როგორც სამართალში მაცემულის ჩვენებიდან, ისე სასამართლოში დაკითხულ მოწმეთა ჩვენებიდან და სხვა სამსჯავრო-საგამომძიებლო მოქმედებიდან, — აღნიშნული საკითხი უარყოფითად უნდა იქნეს გადაჭრილი. ამ რიგად, ჩვენი თვალსაზრისით, საბრალმდებლო დასკვნის წაკითხვის უარყოფა სამსჯავრო სხდომაზე ფრიად მიზანშეწონილია. ბრალმდებლის მიერ მიცემული განმარტებანი სასამ. თავმჯდომარის კითხვებზე შესაძლებლობას მისცემს სახალხო მსაჯულებსაც თავისუფლად გაერკვიონ ყოველივე იმაში, რასაც ექნება ადგილი სამსჯავრო ძიების დროს. მაგრამ შესაძლებელია მოხდეს რომ ამა თუ იმ მიზეზით სასამართლო ან მხარეები საჭიროდ სცნობენ საბრალმდებლო დასკვნის წაკითხვას და ასეთ შემთხვევაში არავითარი საფუძველი არ მოიპოვება მისი წაუკითხველობისათვის. ზემო აღნიშნულის გამო, ჩვენ საესებით მიზანშეწონილად მიგვაჩნია, რომ საბრალმდებლო დასკვნას წაკითხვა არ იყოს სავალდებულო და დაშვებული იყოს მხოლოდ სასამართლოს დადგენილებით ან მხარეთა მოთხოვნით. სულ სხვაგვარად ვუყურებთ საკითხს იმის შესახებ, რომ საბრალმდებლო დასკვნის ადგილი დაიჭიროს თავმჯდომარის ან პროკურორის მოხსენებამ. ეს ნოველა ვერ ჩაითვლება მიზანშეწონილად, რადგანაც ასეთი მდგომარეობა სრულებით არ ამარტივებს კოდექსს და ამავე დროს სამსჯავრო საგამომძიებლო ერთი მოქმედების ადგილს იჭერს მეორე, რომელიც გაცილებით უფრო უარესია ღირსების მხრივ. მართლაც, თუ ჩვენ ხელს ვიღებთ საბრალმდებლო დასკვნის წაკითხვაზე პროცესის განმარტივების მიზნით და აგრეთვე იმიტომ, რომ იგი საჭირო არ არის სასამართლოს შემადგენლობისათვის, ბრალმდებლისა და მხარეებისათვის, მაშინ რისთვის ან ვიღასთვის არის საჭირო მოხსენება? საქმეების უმეტესობა ხომ მარტივია, მოკლე საბრალმდებლო დასკვნით და იმის ნაცვლად, რომ საბრალმდებლო დასკვნის ადგილი მივანიჭოთ მოხსენებას, განა უფრო მიზანშეუწონელი არ იქნება

დაეტოვოთ ისევ საბრალმდებლო დასკვნის კითხვის წესი? ამას თუ დავუმატებთ იმ გარამოებასაც რომ მოხსენებები—განსაკუთრებით პროკურორის მოხსენება—მისდაუნებურადაც ცალმხრივი იქნება და მასში, ეჭვს გარეშეა, გადააჭარბებს გამამტყენებელი ტენდენცია:—ბრალდებული ხომ პროკურორმა მისცა სამართალში—მაშასადამე მოიპოვებდა საკმაო საფუძველი. კიდევაც რომ მივიღოთ ისეთი წესი, რომლის ძალით მოხსენების წაკითხვა მიეტყუთენება მხოლოდ თავმჯდომარეს, მაინც ძნელი მოსალოდნელია, რომ უკანასკნელმა შესძლოს დაიცვას სრული ობიექტივობა თავის მოხსენებაში. ამ რიგად სამსჯავრო ძიების დაწყებიდანვე თავმჯდომარე უმეტეს შემთხვევაში გამოააშკარავებს თავის თვალსაზრისს, რის გამო სახალხო მსაჯულები ადვილად შეიძლება მოხვდნენ მის გავლენას ქვეშ და დაჰკარგონ ის დამოუკიდებლობა და ობიექტივობა, რომელიც მოეთხოვება მათ დამამტკიცებელ საბუთების შეფასების დროს.

ყოველივე ზემოთქმულის გამო, ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ერთის მხრივ, მოხსენების ინსტიტუტი, მიღებული პროექტით, არ არის დასაბუთებული და არ შეეფერება საბჭოთა სისხლის სამართლის პროცესის სისტემას, ხოლო, მეორეს მხრივ, საბრალმდებლო დასკვნის საკანონმდებლო წაკითხვის უარყოფა და მისი შეცვლა ბრალდების დედა აზრის გადმოცემით თავმჯდომარის მიერ უბრალო და გასაგებ ფორმით სავსებით მიზან შეწონილია და ერთად—ერთი მისაღები წესია.

(გ ა გ რ ძ ე ლ ე ბ ა ი ქ ნ ე ბ ა)

სასამართლო და უოფა-სსოპრკეპს

გეგმვალ ბააჟოჰი

ინსტიციის ორგანოთა ამოცანები ანტისემიტიზმთან ბრძოლაში

ანტისემიტიზმის ქვეშ იგულისხმება მტრული დამოკიდებულება ებრაელთა მიმართ, მაგრამ, როგორც პოლიტიკური ტერმინი—იგი ნიშნავს ებრაელთა საწინააღმდეგო მტრული აზრების გავრცელებას კონტრ-რევოლიუციონური და რეაქციონური მიზნებით.

სხვადასხვა ეპოქაში და სხვადასხვა ქვეყნებში ანტისემიტიზმი იცვლიდა სამოსს. იგი ამოტივტივდებოდა ან რელიგიურ, ან ეროვნულ, ან კიდევ რასობრივ განსხვავების ნიადაგზე. მაგრამ ეს იყო მხოლოდ ფორმალური საბაბი, ფაქტიურად კი ანტისემიტიზმს ყველგან ედო ეკონომიური საფუძველი.

ახალ დროში განსაკუთრებით თავი ისახელა ანტისემიტიზმით—ძველი რუსეთის იმპერიამ. ცარიზმმა და მისმა ნამსხვრევებმა ებრაელთა სისხლით დასწერეს თავიანთი ისტორიის უკანასკნელი გვერდები.

1918 წ. ამხ. ლენინის ხელისმძღვერით გამოქვეყნდა ისტორიული დოკუმენტი ანტისემიტიზმის შესახებ, რომელშიაც ნათქვამია: „სახალხო კომისართა საბჭო აცხადებს ანტისემიტურ მოძრაობას და ებრაელთა „პაგრომებს“—მუშათა და გლეხთა რევოლუციის საქმის დამლუპველად და მოუწოდებს სოციალისტური რუსეთის მშრომელ ხალხს მთელი თავისი ძალღონით ებრძოლონ ამ ბოროტებას.. სახკომსაბჭო უბრძანებს ყველა დებუტატთა საბჭოებს მიიღონ გადამწყვეტი ზომები ანტისემიტური მოძრაობის ძირშივე აღსაკვეთად. დარბევის მომწყობნი და დარბევის აგიტატორები დაყენებულ იქნენ კანონს გარეშე“. ამგვარად ოქტომბრის რევოლუციამ მოსპო ანტისემიტური ლეგალობა და აღკვეთა მისი კონტრ-რევოლუციონური აგიტაცია.

მაგრამ რეჟოციონერებმა და შავ-ბნელმა ელემენტებმა კარგად იციან, რომ ანტისემიტიზმი—საუკეთესო იარაღია მათ ხელში კონტრ-რევოლუციონური მიზნების გამოსაყენებლად, ბნელი ხალხის გასაბრძოლებლად და საბჭოთა ხელისუფლების მშვიდობიანი მშენებლობის შესაფერხებლად. ამიტომაც ისინი ამ იარღს ასე ადვილად არ უშვებენ ხელიდან: განსაკუთრებით დღევანდელ პირობებში, როცა გაძლიერებულია სოციალისტური იერიში ჩვენი ქვეყნის მეურნეობის კაპიტალისტურ ელემენტებზე, რის გამოც გამწვავებულია კლასობრივი ბრძოლა—შემჩნეულია, რომ ანტისაბჭოთა ელემენტები, როგორც ქალაქად, ისე სოფლად ებლაუჭებიან ყოველგვარ შესაძლებლობას ხელისუფლებასთან საბრძოლველად. ამ ელემენტებმა კარგად იციან, რომ აშკარა აგიტაციით გერ გადაიბირებენ თავიანთ მხარეზე მშრომელთა ფართო მასებს და ამიტომ ისინი ჩუმად, მალულად აკეთებენ თავიანთ ბნელ საქმეს. ჩამორჩენილ მოსახლეობის შორის ადვილად ეროვნულ შუღლს, ჰქმნიან ანტისემიტურ განწყობილებას, რათა ანტისემიტური დროშის ქვეშ უფრო ადვილად გაათრიონ თავიანთი კონტრ-რევოლუციონური ტვირთი.

ამის საუკეთესო დამამტკიცებელია ის გახშირებული ცნობები, ანტისემიტური ფაქტების შესახებ, რომელიც მოდის საბჭოთა კავშირის სხვადასხვა კუთხიდან, თითქმის ყოველკვირეულად ჩვენს პრესაში ვკითხულობთ ახალ-ახალ აღმაშფოთებელ ფაქტებს. მოსკოვის დიდი თეატრის დირიჟორი გოლოვანოვი, მუშა-ქალის ბარშაის ჯალათები, ინჟინერ კაცენელსონის თვითმკვლელობაში დამნაშავენი, „კომკავშირელი“ ტროფიმოვი, რომელმაც ნაჯახით მოჰკლა მწოლიარე ებრაელი კომკავშირელი ლეონიდ ბალშემენიკოვი და მკვლელობის შემდეგ წავიდა კლუბში, იცეკვა და ტრაბახით განაცხადა: „А все-таки, я этого жидка убил“ (იხ. «Огонек» № 11—17 მარტი 1929 წ. წერილი სათაურით: Позорное пятно), და მრავალი სხვანი—„ქმანი მათნი“, აი ის „თაიგული“, რომლებიც ესოდენ ერთგულებით აგრძელებენ თავიანთი „ლირსეული“ წინაპრების შმაკოვების და პეტლიურების კონტრ-რევოლუციონურ საქმეს.

მაგრამ პროლეტარიატის დიქტატურის ძლევამოსილი ორგანო—პროლეტარული სასამართლო ისევე უღმობელია ანტისემიტებისადმი, როგორც სხვა ყველა კონტრ-რევოლუციონერებისადმი. ეს გარემოება კარგად უნდა შეიგნონ ყველა ჯურის ბნელმა ძალებმა.

ბრძოლა ანტისემიტიზმთან — აქტუალური ამოცანაა საბჭოთა კავშირის თითქმის ყველა რესპუბლიკებში. როგორია ამ მხრივ მდგომარეობა ჩვენში, საბჭოთა საქართველოში?

ჩვენ არა ერთხელ აღგვინიშნავს და ხაზი გაგვისვია იმ გარემოებისათვის, რომ საქართველო — ერთადერთი ქვეყანაა, რომელმაც არ იცის ანტისემიტიზმის ცნება, რომ საქართველოში ისტორიულადაც არ ყოფილა პირობები ანტი-სემიტიზმის განვითარებისათვის და ყოველთვის არსებობდა მეგობრული განწყობილება ებრაელებსა და ადგილობრივ მცხოვრებლებს შორის; მით უმეტეს ეს მდგომარეობა განმტკიცდა დღეს, როდესაც ხელისუფლებას მესაქედ გახდა თვით მშრომელთა მთავრობა.

მიუხედავად ამისა, ჩვენ საჭიროდ და მიზანშეწონილად მიგვაჩნია ვილაპარაკოთ ამ საკითხის შესახებ, ვინაიდან ჩვენს სინამდვილეშიაც მოიპოვებთან ისეთი ბნელი ძალები, რომლებთაც ხანდახან აღედრებათ მაღა სცადონ ბედი ამ „ფრონტზედაც“. ეს ერთეული პირები და ერთეული შემთხვევები — არიან ის უცხო ბაცილები, რომლებთაც სურთ დაიბუდონ ჯანსაღ ორგანიზმში მისი დაავადების მიზნით.

ფაქტია: სიტყვა „ურია“ ძალიან გავრცელებულია ჩვენს სინამდვილეში. სრულებითაც ეჭვი არ გვეპარება, რომ მცხოვრებთა დიდი ნაწილი მას ხმარობენ იმავე მნიშვნელობით, როგორც იხმარება სიტყვა „ებრაელი“. ჩვენ არ გვინდა ვქექოთ ისტორიის არქივები და ვეძებოთ ამ სიტყვის წარმოშობის ძირები, ან კიდევ ვარკვიოთ საკითხი უდრის თუ არა იგი რუსულ სიტყვა „უიღს“, ერთი კი ცხადია: სიტყვა „ებრაელის“ გვერდით პარალელურად სიტყვა „ურიას“ დატოვება არ შეიძლება, ვინაიდან „ურია“ თანდათან ხდება საგინებელ სიტყვად და ცრუმორწმუნეთა მასისათვის კი — თვითონ „ურია“ — საშინელ და საზიზღარ ობიექტად. სიტყვა „ურიას“ ქვეშ ხშირად ჰგულისხმობენ არა მარტო ებრაელს ე. ი. მისი ეროვნული ვინაობის გამოხმატველ პირს — არამედ ხშირად მეტსაც, მის სოციალურ მდგომარეობის გამოხმატველ ნიშანსაც, როგორც მაგ. ჩარჩს, ვაჭარს და სხვ. აი ცოცხალი მაგალითიც. ამონაწერი ერთი განაჩენიდან: „განაჩენი საქ. სოც. საბჭოთა რესპუბლიკის სახელით, 1923 წ. სექტემბრის 6 დღეს, ქ. ტფილისის მე 5 უბნის სახალხო სასამართლომ, შემდეგი შემადგენლობით: თავმჯდომარე სახალხო მოსამართლე რადლეესკი, სახალხო მსაჯულნი: ასლანოვი, მანუკოვი, მდივანი ფირცხალავა, გაარჩია რა საჯარო სხდომაზე სამოქალაქო საქმე, საჩივარი გაბრიელ ზაქარის-ძე გოზალოვის, აბნერ იოსების-ძე კეზარიშვილთან ბინის ქირა და დაცლა და მიიღო რა მხედველობაში: რომ მოპასუხეს უჭირავს მესამე ეტაჟაზედ (?) მთელი სახლი და არ არის გაჭირვებული, როგორც მან შესძრა ქვეყანა და თვითონ მართლა ურია-ვო სწორეთ მართალია, რომ მას არ უნდა ეპატიოს არა ერთი ბინის ქირა და . . .“ (იხ. „ტრიბუნა“ № 577—20/IX 1923 წ.). რომ მოსამართლე რადლეესკიმ სიტყვა „ურიას“ მნიშვნელობა გაათართოვა — ეს უკვე მკითხველისათვის ნათელია. ამიტომ ერთხელ კიდევ სწორია ჩვენი აზრი, რომ ყოველმა პატიოსანმა მშრომელმა და მოქალაქემ უნდა იხმარონ მხოლოდ სიტყვა „ებრაელი“. ამ მხრივ საყურადღებო და მისაბაძია უკრაინის მეცნიერთა ნაბიჯი. როგორც პრესა გადმოგვცემს (იხ. „კომუ-

ნისტი“ № 72—31 მარტი 1929 წ.) უკრაინის მეცნიერებათა მთავარ სამმართველოს პრეზიდიუმმა დაადგინა—უკრაინის სამეცნიერო ტერმინოლოგიიდან გამორიცხულ იქნას სიტყვები „ჟიდი“—„კაცაპი“—„ხახოლი“ და სხვ., რომლებიც ეროვნული შოვინიზმის ნაშთებს გამოხატავენ. უკრაინის მეცნიერებათა მთავარი სამმართველო აცნობებს ამას რ. ს. ფ. ს. რ. მეცნიერებათა მთავარ სამმართველოს და სთხოვს მიიღოს დადგენილება სამეცნიერო ტერმინოლოგიიდან ასიტყვების გამორიცხვის შესახებ. საჭიროა ასეთი ნაბიჯი გადაიდგას ჩვენშიც.

შემდეგ უნდა შევეხოთ აგრეთვე გავრცელებულ მოვლენას—„ებრაული ანეკდოტების“ თხრობას. ამ ანეკდოტებს თქვენ იპოვით ყველა გზა-ჯვარედინზე როგორც ქალაქად, აგრეთვე სოფლად, ქუჩაში—ტრამვაის მოლოდინში, მატარებლებში, რესტორანებში, საკუთარ ბინებში სუფრის გარშემო, თეატრებში, კლუბებში და სამწუხაროდ... დაწესებულებებშიაც. ჩვენ არ გვინდა იმის თქმა, რომ ყველა ისინი, ვინც ებრაულ ანეკდოტებს სოხზავენ და შემდეგ ერთი ერთმანეთს გადასცემენ—ყველანი არიან ანტისემიტები. არა, ჩვენ ამას არ ვამბობთ, მაგრამ ჩვენი მოვალეობაა შევეხოთ ამ ანეკდოტების შინაარსს, იმ გამხრწნელ გავლენას რომელსაც ისინი ახდენენ მომავალ თაობაზე და იმ საშიშროებას, რომელიც შეიძლება ოდესმე წარმოდგეს მათი ფართე გავრცელების ნიადაგზე.

ანეკდოტები ისახება ბურჟუაზიულ-მესჩანურ ჭაობში და მისი ავტორები ყოველთვის ცდილობენ შეუფარდონ „მოდის“ მსგავსად ამა თუ იმ ახალ პოლიტიკურ მოვლენას ან დღიურ საჭირობორტო საკითხებს. როგორც გადამდები ბაცილა იგი გადადის სხვა და სხვა ფენებში და წრეებში და ამ „ექსკურსიის“ დროს მას გზადა გზა ახალი ავტორები ჰღებენ ახალ-ახალი საღებავებით, რომ ანეკდოტები გახადონ უფრო მწვავე, უფრო სასაცილო, სამახსარო და ზოგიერთ „ბრძენთა“ სიტყვებით—უფრო „დამახასიათებელი“. ამ ანეკდოტებში მთავარი მომქმედი პირი არის ებრაელი. იგი გამოყვანილია ოთხმოცდა ცხრამეტ შემთხვევაში, როგორც მოხერხებული კაცი, მომტყუებელი, ფლიდი, გაიძვერა, მშიშარა, მოლაღატე და სხვ. ერთი სიტყვით იგი შემკულია ყოველგვარი უარყოფითი თვისებებით. ზოგიერთებს აუარებელი ანეკდოტების დასწავლა და მათი შესაფერ მიმიკით და ინტონაციით გადმოცემა—პირდაპირ სასახლოდ მიაჩნიათ. არიან კიდევ ამ საკითხში დახელოვნებული „სპეცები“, რომელთაც ჰყავთ შესაფერი „აუდიტორია“.

უდავოა, რომ ეს ანეკდოტები ხრწნიან ჩვენი გონების ხვეულებს, სწამლავენ ატმოსფერას. მომავალ თაობაში აღვივებენ ნელ-ნელა ანტაგონიზმს და ჩამორჩენილ გლეხობაში კი ნიადაგს უმზადებენ ანტისემიტისმის გაჩენას. რასაკვირველია, კანონმდებლობისა და რეპრესიების გზით ვერ მივალწევთ ამ საკითხში საჭირო ეფექტს, მაგრამ კულტურულ აღმზრდელობითი მუშაობის გაცხოველების გზით, სწორი კლასობრივი ხაზის გატარებით—ჩვენ ღრმად ვართ დარწმუნებული რომ შევძლებთ ამ სენის დაძლევისა.

ებლა ჩვენ შევეხებით მოკლედ ე. წ. „რიტუალის ლეკენდას“, რომელსაც სამწუხაროდ ჩვენს სინამდვილეშიაც აქვს ფეხი მოკიდებული, განსაკუთრებით ეს ლეგენდა ფეხს იკიდებს სოფლად ჩამორჩენილ და ცრუმორწმუნე გლეხობაში. პასეჟის წინ (ებრაელთა დღესასწაული) თუ სადმე დაიკარგა შემთხვევით ან საგან-

გებოდ პატარა ბავშვი—ცრუმორწმუნეთა შეხედულებით ეს უსათუოდ ებრაელების საქმეა, რომლებიც იპარავენ ბავშვებს სისხლის ამოღების მიზნით პასექის რიტუალური საჭიროებისათვის.

ამ ლეგენდას ფესვები აქვს ჯერ კიდევ საშუალო საუკუნოებში. ყოველგვარი კლერიკალური და ბნელი ძალები იყენებდნენ ამ ლეგენდას თავიანთი შავი ზრახვების განსახორციელებლად. იმპერიალისტური ომის დაწყებამდე რუსეთის თეოთმპყრობელობამ ქ. კიევში მოაწყო ბეილისის პროცესი, რომელმაც ალაპარაკა თავის დროს მთელი მსოფლიო. ქ-ნი ვერა ჩებერიაკი და ბ-ნი შმაკოვი ერთად აკეთებდნენ ცარიზმის დავალებას. ბეილისის სახით ბრალდებულის სკამზე დასვეს მთელი ებრაელობა. ფართო მასების ყურადღება უნდოდათ ჩამოეშორებინათ რევოლუციონური მოძრაობისათვის და მიემართათ მათი რისხვა ებრაელთა წინააღმდეგ. მაგრამ ეს იყო მომაკვდავის უკანასკნელი გაფართხალება, უკანასკნელი გაბრძოლება.

ცარიზმი თავის არსებობის დროს შეეცადა ეს ლეგენდა ფართოდ გავეცრულებინა მთელ თავის იმპერიაში ეროვნულ შუღლის დათესვის მიზნით. დამახასიათებელია ის გარემოება, რომ მან მიაღწია თავის მიზანს საქართველოშიაც. 1878 წ. ებრაელთა პასექის დაწყებამდე ერთი დღით ადრე დაიკარგა გლეხის პატარა ქალიშვილი სარა იოსების ასული მოდებაძე, რომელიც ცხოვრობდა სოფ. პერევისაში (შორაპნის მაზრა, დ. საჩხერიდან 15 ვერსი). რამოდენიმე დღის შემდეგ ნახეს ამ ბავშვის გვაში სოფლის ახლოს, რომელიც დამხრჩვალა ძლიერი წვიმის დროს. შემთხვევით იმ დღეებში სოფლად გაუვლიათ საჩხერელ ებრაელებს. მიუხედავად ექიმების ექსპერტიზისა ბავშვის დაღუპვის პიჯეტების შესახებ—ხელისუფლებას მაინც საჭიროდ დაუნახავს პასუხისგებაში მიეცა საჩხერელი 9 ებრაელი. ეს საქმე გაბერეს ხელოვნურად და იგი ცნობილია „ქუთაისის რიტუალური პროცესის“ სახელწოდებით“ (იხ. Евр. Энциклопедия გამოც. Брокгауз—Ефрон-ისა ტომი IX, გვ. 938—939).

მართალია ცარიზმმა ვერც ამ შემთხვევაში მიაღწია მიზანს, მაგრამ ის მაინც შესძლო, რომ ბნელ მასაში დაჰბადა ექვი, შექმნა არა ნორმალური ატმოსფერო და მას შემდეგ დღემდე არა ერთი და ორი წვრილ-წვრილი საქმე აღმოცენებულა ამ ნიადაგზე. 1924 წ. ქ. ტფილისში შემჩნეული იყო ხუთჯერ ასეთი სახის შემთხვევა. განსაკუთრებით დამახასიათებელი იყო ერთი შემთხვევა: „მოქ. არუთინ სოლომონოვს დაკარგვია 3 წლის ბავშვი. იგი უნახავთ მკვდარი კუკიის სასაფლაოზე. პატრონმა განაცხადა, რომ მე ამაში ბრალს ვდებ ჩემ ებრაელ მეზობელ მენაშე მანაშეროვს, რომელსაც უნდა ეწვალეზინოს რიტუალური მიზნითო, ჩემ ცოლს ასე უთხრა მარჩიელმაო. მეოთხე უბნის კომისარს გადაუგზავნია საქმე სისხლის სამართლის მილიციისათვის, რომელსაც მიუწვდვია თავისი გამოძიებისათვის საქმის გამორკვევა და ნამდვილი მკვლელის აღმოჩენა. გამოძიებული კი შესდგომია რიტუალის ნიადაგზე საქმის გამორკვევას...“ (იხ. „მაკაველი“ № 1, 24/II—1924 წ.).

რასაკვირველია ხელისუფლებამ თავის დროზე ღიილო გადაწყვეტი ზომები, მაგრამ ჩვენ ამ შემთხვევაში გვინტერესებს ამ ბოროტების სააშკაროზე გამო-

ტანა ჩვენს სინამდვილეში. ასეთი „საქმეები“ შარშანაც აღმოცენდა (გორის, კავთის მაზრა). დამახასიათებელია, რომ სოფლად მომუშავე ზოგიერთი საბჭოთა მუშაკები ხშირად ეგებიან ამ პროვოკაციის ანკესზე და ვერ ერკვევიან ამ საქმეში, ვიდრე იგი არ მიაღწევს მაზრას ან ზოგიერთ შემთხვევაში თვით ცენტრს. ამ გარემოებით კი სარგებლობენ კლერიკალური ელემენტები, რომელთა აგიტაცია სოფლად ზოგჯერ იქაპდე აღწევს, რომ წყლის სმასაც კი უკრძალავენ „ურწმუნო“ ებრაელებს. (წალკელი ანტისემიტების საქმე, გაირჩა. სახალხო სასაცართლოში გასულ წელს).

ჩვენ აქ უნდა განვასხვავოთ ორი სახეს ანტისემიტიზმი: შეგნებული და შეუგნებელი. თუ კავშირის სხვა რესპუბლიკებში შეხედებით ორივე სახის ანტისემიტიზმს, ეს არ ითქმის საქართველოს სინამდვილეში. **შეგნებული ანტისემიტიზმი საქართველოში არასოდეს არ ყოფილა და არც არის.** აქედან გამომდინარეობს, როგორც ლოდიკური დასკვნა საჭიროება აგრეთვე ბრძოლის სხვა მეთოდებისა.

თვით რუსეთში—ანტისემიტიური ხასიათის საქმეების ძალიან მცირე პროცენტი აღწევს სასამართლოს კარებად (იხ. Еженедельник Советской Юстиции—№ 4, 31/1—1929 წ. ამხ. ზილბერმანის წერილი). ჩვენშიაც თითო-ორიოლა შემთხვევის გამოკლებით—თითქმის ასეთი საქმეები არც ყოფილა სასამართლოს წარმოებაში.

რასაკვირველია, სასამართლო ადმინისტრატიული რეპრესიით ძნელია ანტისემიტიზმის მოსპობა, მით უმეტეს შეუგნებულ და ცრუმორწმუნე მოსახლეობაში. აქ საჭიროა მოსახლეობის ფართო მასებს შორის გაწარმოვით ხანგრძლივი, სისტემატიური და ღრმა კულტურულ-საგანმანათლებლო მუშაობა, რომელშიაც უნდა ჩაებან ყველა საზოგადოებრივი და სათანადო საგანმანათლებლო ორგანიზაციები სკოლები, ქოხ-სამკითხველოები, კლუბები—აი ის კულტურული კუთხეები, რომელთაც უნდა განავითარონ თავიანთი ნაყოფიერი მუშაობა ამ მიმართულებით.

მაგრამ პარალელურად ჩვენ არ უნდა დავივიწყოთ ჩვენი სასამართლოების მნიშვნელობა. სასამართლო—მასების აღზრდის ძლიერი იარაღია. ანტისემიტიზმის საკითხებშიაც საბჭოთა სასამართლოს პოლიტიკა უნდა იყოს მტკიცე, კლასიური. თუ შეუგნებელ მუშის და გლეხის მიმართ ჩვენ დაკმაყოფილებით საზოგადოებრივი ვაკიცხვით, სამაგიეროდ არა მშრომელ ელემენტების მიმართ საჭიროა უფრო მკაცრი ზომების მიღება. როგორც კი აღმოცენდება საქმე (მაგ. რიტუალური ხასიათისა) საჭიროა ადგილებზე იუსტიციის ორგანოებმა სასწრაფოდ მიიღონ გადამჭრელი ზომები. რას ვგულისხმობთ ჩვენ ამ გადამჭრელ ზომების ქვეშ? საჭიროა არა „გამართლება“ უდანაშაულო ებრაელებისა, არამედ პასუხისმგებლობაში მიცემა ყველა ამ პირებისა, ვინც ხელოვნურად თუ არახელოვნურად ხელს უწყობს ამ პროვოკაციის გავრცელების. **სასამართლო ორგანოებმა უნდა მოაწყონ შემდეგ საჯარო—საჩვენებელი პროცესები.** წინააღმდეგ შემთხვევაში ბნელ მასაში დარჩება ექვი და მითქმა-მოთქმა: „ებრაელებმა მოახერხეს საქმის მიფუჩეჩება“.

მაგრამ მართო სასამართლო გარჩევით არ უნდა განისაზღვროს სასამართლოს როლი ანტისემიტიზმთან ბრძოლის საქმეში. სასამართლოს უნდა გარკვე-

ვით და ცხადათ ესმოდეს ამ საქმის პოლიტიკური მნიშვნელობა. სასამართლო უნდა უშუალოდ დაეხმაროს ჩვენ საბჭოთა საზოგადოებრიობას—ჩვენი წარსულის ამ მახინჯ მემკვიდრეობის საშუალოდ აღმოფხვრის საქმეში. უნდა დავაყენოთ საქმე იმგვარად, რომ სასამართლოს განაჩენის გამოტანის გარდა, ჩირქი მოცხოთ ანტისემიტიზმს და ამაში ბრალდებულებს საზოგადოებრივი გაკიცხვით, რათა სასამართლოში გამოაშკარავებული სურათი— არ გაიყინოს განაჩენის მშრალ ტექსტში, რომელიც ხელში ხვდება მხოლოდ ბრალდებულსა და დაზარალებულს, — არამედ გახდეს ფართო მისაწოდებლად საზოგადოებრივ ორგანიზაციებისათვის და მშრომელ მასებისათვის.

გლეხის მეურნეობის ზრდის დაჩქარებისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს რევოლიუციონურ კანონიერებას, თუ ჩვენ არ გვექნება რევოლიუციონური კანონიერება, თუ მტკიცედ და შეუწყველად არ გავატარებთ მოსახლეობისათვის, წინდაწინვე ცნობილ ნორმებს, ჩვენ, რასაკვირველია, ვერ შევძლებთ გლეხების მეურნეობის ზრდის დაჩქარებას. რევოლიუციონური კანონიერების განმტკიცებას მოითხოვს ჩვენი სამეურნეო აუცილებლობა.

ს. კ. პ. (ბ) ცეკას ნომბრის პლენუმი.

იურიდიული დახმარება

კითხვა. ქმართან ვცხოვრობდი 12 წლამდე. გავყარე. კომლში ვირიცხებით რვა სული.

შემიძლია თუ არა გარდა მზითვით მიტანილისა მოვითხოვო წილი მიწის კოდექსის 40 მუხ თანახმად მიწებიდან და ქონებიდან, რომელიც ჩემს ამ ოჯახში მისვლამდე ქონდა ჩემს ქმარს.

თუ ამის მოთხოვა შემიძლია, როდის და რა წესით: გაყრამდე თუ განქორწინების შემდეგ.

კავშირის წევრი წიგნაკი № 2468.

პასუხი. თქვენ შეგიძლიათ მოითხოვოთ მზითვი, უკეთეს ეს უკანასკნელი არ შესდგება ისეთ საგნებიდან, რაც ემსახურება სასოფლო მეურნეობას რახან მზითვად მოტანილი სასოფლო მეურნეობის დანიშნულების ნივთები ხდება კომლს წევრთა საერთო სარგებლობის საგნებათ, მათი გამოყიდვა დაუშვებელია, ეს იქნებოდა იმ პრინციპის დარღვევა, რომ კომლის წევრთა საერთო სარგებლობის საგანი, თუ გინდა იგი იყოს შეძენილი კომლის ცალკე წევრის ფულით, ხდება კომლის ქონებათ, ამ ქონებაზე უფლება კი ეკუთვნის კომლის ყველა წევრს. ასე, რომ ხსენებული დანიშნულებისა და სარგებლობის საგანზე არ არსებობს იმ პირთა განსაკუთრებული უფლება, ვისაც იგი ჰქონდა შეტანილი მზითვად რაც შეეხება მეორე საკითხს, შეგიძლიათ თუ არა მოითხოვოთ კომლის მიწებიდან და ქონებიდან წილი, ამ საკითხს გადასწყვეტს რაიონის საადგილმამულო სასამართლო კოლეგია, თუ კი გაყრის შესახებ არ მოხდა შეთანხმება თქვენსა და კომლის დანარჩენ წევრთა შორის. იმ პირმა, ვისაც შეუძლია კომლის გაყრა მოითხოვოს, უნდა წარიდგინოს სარჩელი სამი წლის განმავლობაში ხსენებულ სასამართლოში ხოლო მიწა მას მიეცემა იმ შემთხვევაში, თუ მას იგი არ აქვს ცალკე სახელმწიფოსაგან მიღებული ან და როგორც სხვა კომლის წევრს. ამის მიხედვით არა აქვს მნიშვნელობა იმ გარემოებას, თუ როდის არის წარდგენილი მოთხოვნა განქორწინებამდე თუ მას შემდეგ

ზიგლიოგრაფია

ნ. ჯინჭარაძე „შრომის კონფლიქტების განხილვის ახალი წესები“ ი. ტალახაძის წინასიტყვაობით. გვერ. 98. ფასი 70 კაპ. 1929 წ.

საბჭოთა სამართლის სისტემაში, შრომის სამართლის დისციპლინას განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს. ეს სპეციფიურობა სამართლის აღნიშნული დარგისა, მის შემცველ ნორმათა-დარღვევს ექსპანსიური სიძლიერის სიზშირით და უფლებრივ კონფლიქტების თავისებურებით კი არ აიხსნება, არამედ იმით თუ რას ან ვის ეხება ის... ერთი მხრივ დამჭირავებელი და და-ჭირავებული ურთიერთ დამოკიდებულების მრავალმხრივი მიმართებით და მეორე მხრივ შრო-მის ტექნიკურ-სანიტარულ პირობათა მოწესრიგება და შრომის ხელფასის საკითხი არის ის სფერო რომელის რეგულაციასაც ახდენს შრომის სამართალი. თუ პოლიტიკური თვალსაზრისით მუშათა კლასის მთავარ მონაპოვარს ოქტომბრის რევოლუციაში პროლეტარიატის დიქტატურა წარმოადგენს მაშინ ვიწრო იურიდიული კრიტერიუმის თვალსაზრისით საბჭოთა შრომის კანონმდებლობა ამ მიღწევის შანაარსეულ უკუფენათ უნდა იქნეს მიჩნეული. უდავოდ უნდა იქნეს აღ-არე ული ის ფაქტი, რომ საბჭოთა კავშირის შრომის კანონმდებლობა თავის სიმარტივით და მუშათა კლასის ინტერესების დაცვის სიძლიერით არ შეიძლება შედარებული იქნეს არც ერთ „ცივილიზაციურ“ ქვეყნების კანონებთან, რომლებიც ამ საკითხს ეხებიან. ჩვენი შრო-მის კანონები მუშათა კლასის უფლებრივ დაცვის რეალურ გარანტიას წარმოადგენს. ამიტომ ცხადია, რომ იმ ნორმების პოპულარიზაცია და მუშა-მოსამსახურეთა გასაგებ ენაზე განმარტე-ბა იმისა, თუ როგორ უნდა მოიქცეს უკანასკნელი, როდესაც ადგილი აქვს შრომითი ურთი-ერთობის ნიადაგზე წამოჭრილ კონფლიქტებს—მეტად აქტუალური და დროული თემაა.

ამბ. ნ. ჯინჭარაძის აღნიშნული ბროშურა სწორედ იმას ისახავს მიზნად, რომ სის-ტემატიური და პოპულარული ნარკვევა მიაწოდოს ფართო მკითხველ საზოგადოებას „შრომის კონფლიქტების განხილვის“ შესახებ. ავტორი დეტალურად არჩევს იმ ორგანოების და ინსტან-ციების ფუნქციებს, რომელნიც მოწოდებულნი არიან შრომის კონფლიქტებს მოსაგვარებლად და რომელთა შორის ხდება შრომის საქმეების მოძრაობა.

სარეცენზიო წიგნაკს ის გაპართლება აქვს, რომ მას დიდი სამსახურის გაწევა შეუძლია შრომის საქმეების მოწესრიგებაში, როგორც სასამართლო მუშაკებისათვის, ისე დაინტერესებულ მუშა-მოსამსახურეთათვის მაგრამ არ შეიძლება ყურადღება არ შეეჩიროთ იმ გარემოებაზე, რომ ასეთი კომენტარული ხასიათის გამოცემები უფრო ხელმისაწვდომი (ფასის მხრივ) უნდა იყოს მკით-ხველათვის; წიგნაკში არის ზოგიერთი უხერხული გამოთქმები. ასე მაგ. „იმ მოვალეობათა არ შეს-რულებისათვის“ (თუ შესრულებლობისათვის?) გვ. 9 „კონფლიქტთა მასის უდიდესი რაოდენობა“ გვ. 8 და სხვ. ბროშურას დართული აქვს ახალი საკავშირო კანონი „შრომის კონფლიქტების სამომრიგებლო-საუქმობო და სასამართლო წესით განხილვის შესახებ“ და დებულებანი: შემფასებელ-საკონფლიქტო კომისიის, მომრიგებელ კამერის, სამედიატორო სასამართლოზე და მათ მოქმედებაზე შედამხედველობის გაწევის შესახებ.

ამ სარეცენზიო ბროშურის გამოქვეყნებას შემდეგ საჭიროა მეტი მტკიცე კურსის აღება იუსტისაგომის გამომცემლობის მიერ ასეთ კომენტარულ ნარკვევებზე. მაგრამ განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს გამოცემის სტილისტიკურ და ტექნიკურ მხარეს გაუფჯობების საქ-მესთან ერთად—მათ სიააფეს.

რეცენზენტი.

კანონმდებლობის მიმოხილვა

1929 წ. მარტის 1-დან მარტის 15-მდე.

ს. ს. რ. კავშირის კანონმდებლობა

ფინანსები.

ც. ა. კ.—ისა და ს. კ. ს-ის 1929 წ. თებ. 10 დადგენილებით დამტკიცებულია „**დებულება ს. ს. რ. კავშირის სახელმწიფო შრომითი შემნახველი საღაროების შესახებ**“ ახალი რედაქციით. ამავე დადგენილებით გაუქმებულია რამდენიმე მოქმედი საკანონმდებლო აქტი შემნახველ საღაროების შესახებ („იზ.“ № 52, 1929 წ. მარტის 3).

გადასახადები და გამოსაღებები.

გამოქვეყნებულია ს. კ. ს-ის 1929 წ. თებ. 22 დადგენ. „**ამანათების ფოსტით გადაგზავნიანათვის გადასახადების ნიხრების შეცვლის შესახებ**“ („იზ.“ № 55, 1929 წ. მარტის 7).

შრომა.

ს. კ. ს.—ის 1929 წ. მარტის 10 დადგენილებით „**შრომის დისციპლინის განმტკიცების ღონისძიებათა შესახებ**“ სახელმწიფო საწარმოთა ადმინისტრაციით უფლებამოსიერების დამოუკიდებლად თვით გადაუწყვიტონ შრომის დისციპლინის დამრღვევთ ყველა ის გადასახდელი, რაც გათვალისწინებულია გადასახდელთა ნუსხაში. განსაჩივრების წესი—შემფ.-საკონფ. კომისიაში; გადაწყვეტილება საბოლოოა. გათვალისწინებულია აგრეთვე შრომის ბირჟიდან სამუშაოდ გაგზავნის წესი იმის მიხედვით, თუ როგორია გასაგზავნი პირი შრომის დისციპლინის თვალსაზრისით. ამავე შრომის დისციპლინის განმტკიცების მიზნით მოკავშირე რესპუბლიკებს ს სახ. კომსაბჭოებს წინადადება მიეცა მიიღონ ღონისძიებანი იმისათვის, რომ სამკურნალო, სასამართლო და სხვ. დაწესებულებებმა, და აგრეთვე სავაჭრო საწარმოებმა მომსახურება გაუწიონ მუშებს არა სამუშაო დროსაც. („იზ.“ № 55, 1929 წ. მარტის 7).

აბ.-კავკ. ს. ფ. ს. რ.-ის პანონედეგლოგა.

კრედიტი.

ს. კ. ს.—ოს 1929 წ. თებერვლის 7 № 106 დადგ. „საკრედიტო დისციპლინის გაუმჯობესებისა და სასოფლო სამეურნეო კრედიტის სისტემაში გლენური მოსახლეობის სახსრების მოზილიზაციისათვის მისაღებ ღონისძიებათა შესახებ“, გამოცემულია მოსახლეობის სახსრების სამოზილიზაციოდ სასოფლო-სამეურნეო კრედიტის სისტემაში, ვადა გადაცილებისა და ზარალის სალიკვიდაციოდ და ძირითადი ქსელის საპაიო და სპეციალური კაპიტალებისა და ანაბარების გასადიდებლად („ზარ. ვოსტ.“ № 54, 1929 წ. მარტის 8).

სოციალური დაზღვევა.

ს. კ. ს.—ოს 1929 წ. თებ. 21 დადგენილებით № 108 „სოციალური დაზღვევისათვის შესატანი ფულით დავალიანების დაფარვის შესახებ“ ყველა უწყებას წინადადება მიეცა დაფარონ აღნიშნ. დავალიანება არა უგვიანეს სამი თვის ვადისა დღიდან ამა დადგ. გამოცემისა და განსაზღვრონ, სოცდაზღვევის ორგანოებთან ერთად, დაფარვის ზუსტი ვადები. ამ.-კავკ. ს. ფ. ს. რ. შემავალი რესპუბლიკების საჯომსაბჭოებმა უნდა გამოსცენ ანალოგიური დადგენილებანი რესპუბლიკანური მნიშვნელობის უწყებებისათვის („ზარ. ვოსტ.“ № 52, 1929 წ. მარტის 6).

საქართველოს ს. ს. რ. პანონედეგლოგა.

არჩევნები მე-IV მოწვევის სრ. საქარ. ც. ა. კ-ის მე-5 სესიის 1929 წ. მარტის 1 დადგენილებით აფხაზეთის, აჭარისტანის და სამხრეთ-ოსეთის საბჭოთა ყრილობები და აგრეთვე სამაზრო ყრილობები მოწვეულ უნდა იქნეს მარტის 10-დან აპრილის 10 მდე, ხოლო სრულ. საქართველოს საბჭოების მე-5 ყრილობა—აპრილის 24 („კომუნისტი“ № 53, 1929 წ. მარტის 7).

გადასახადები და გამოსაღებები.

ს. კ. ს.—ოს დადგ. „საქართველოს ს. ს. რ.-ისა და მის შედგენილობაში შემავალი აფხაზეთის ს. ს. რ.-ისა, აჭარისტანის ავტონომიური სსრ-ისა და სამხრეთ-ოსეთის ავტონომიური ოლქის ტერიტორიაზე წყლის გამოსაღების განაკვეთების განსაზღვრისა და ამ გამოსაღების გადახდევინების წესის შესახებ“ გამოც. საკავშირო „წყლის გამოსაღების დებულების (ს. ს. რ. კავ. კან. კრ. 1928 წ. № 49, მუხ. 435) 9, 10, 13, 14, 16, 19 და 23 მუხ. საფუძველზე და განსაზღვრავს განაკვეთის რაოდენობას, გადახდევინების, საჩივრის შეტანის და სხვ. წესს, 1928—29 საშენაწერო წლის გამოსაღების შეტანის უკიდურეს ვადად განსაზღვრულია 1929 წ. აპრილის 1. („კომუნ. № 53, 1929 წ. მარტის 7).

ქვეყნის სახალხო

შინაარსი: ს. ს. ც. ა. კ. დადგენილება. იუსტსახკომის ცირკულარი № 10. შინსახკომის დადგენილება. შინსახკომის ცირკულარი № 112. ამონაწერები ს. ს. ს. რ. უზენაეს სასამ. პლენუმის სსდომის ოქმებიდან.

დადგენილება

სრულიად საქართველოს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტისა და სსსრ სახალხო კომისართა საბჭოსი.

სამოქალაქო სამართლის საპროცესო კოდექსის 306 მუხლის შეცვლის შესახებ.

სრულიად საქართველოს საბჭოთა მე-2 მოწვევის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის მე-2 სესიის 1924 წ. მარტის 10-ის თარიღისა და 77 №-ის დადგენილების მე-2 მუხლის წესისამებრ—სრულიად საქართველოს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი და საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭო ადგენენ:

საქართველოს სსრ სამოქალაქო სამართლის საპროცესო კოდექსის 306 მუხლი მიღებულ იქნეს შემდეგი რედაქციით:

„მუხ. 306. იმ ქონების საჯარო ვაჭრობით გაყიდვის შესახებ, რომელიც 500 მანეთზე მეტად არის შეფასებული, სასამართლოს გადაწყვეტილების აღმასრულებელმა უნდა გამოაცხადოს არა უგვიანეს სამი დღისა, ვიდრე საჯარო ვაჭრობა შესდგებოდეს, ადგილობრივ სამაზრო ოფიციალურ გაზეთში, ხოლო უკეთეს იმ მაზრაში, სადაც საჯარო ვაჭრობა უნდა მოხდეს, ასეთი გაზეთი არ არსებობს—რესპუბლიკის ან ავტონომიური ოლქის ცენტრალურ ოფიციალურ ორგანოში—კუთვნილებისამებრ. გადამხდევინებელს ან მოვალეს შეუძლია ითხოვოს, რომ განცხადება დაბეჭდილ იქნეს სხვა გაზეთებშიაც მისი ხარჯით.

განცხადება გაყიდვის შესახებ, აღნიშნული ვადის დაცვით, ყველა შემთხვევაში უნდა გამოიკიდოს იმ ადგილას, სადაც საჯარო ვაჭრობა შესდგება, და სასამართლოს გადაწყვეტილების აღმასრულებლის კანცელარიაში, ხოლო სოფლად—გაეგზავნება აგრეთვე იმ თემის აღმასრულებელ კომიტეტს, რომლის რაიონშიაც ქონების გაყიდვა მოხდება—თემის აღმასრულებელი კომიტეტის სადგომში გამოსაკიდებლად თვალსაჩინო ადგილას. უკეთეს ქონება 500 მანეთზე მეტად არ არის შეფასებული, პუბლიკაცია მოხდება მხოლოდ ერთ-ერთი მხარის მოთხოვნით მისი ხარჯით“.

სრულიად საქართველოს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის თავმჯდომარე—მ. ც ხ ა კ ა ი ა.

საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე—გ. მ გ ა ლ ო ბ ლ ი შ ვ ი ლ ი.

სრულიად საქართველოს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის მდივანი—ი. ვ ა რ ძ ი ე ლ ი.

1929 წ. მარტის 6.

ყველა სახელმწიფო ორგანოს.

სახელმწიფო ნოტარიატის დებულების 46 მუხლის 1 ნაწილის „ვ“ პუნქტის ძალით სა-
ნოტარო ორგანოები უკეთებენ აღსრულების წარწერას სახელმწიფო დაზღვევის ორგანოების
დოკუმენტებს, სავალდებულო არა საგადასახადო დაზღვევისათვის სადაზღვევო პრემიების გა-
დახდვების შესახებ.

სახელმწიფო დაზღვევის სამმართველო ჩვეულებრივ უნაწილებს დამაზღვეველს სავალდე-
ბულო არასაგადასახადო დაზღვევისათვის სადაზღვევო პრემიის გადახდის ვადას. სახელმწიფო
დაზღვევის სამმართველო დაზღვევის ქვითარის ტალონზე დაასვამს შტამპს, რომელშიც აღნიშ-
ნავს გადახდის ვადებს.

შტამპი დაესმის აგრეთვე ქვითარის დედანსაც, რომელიც დამაზღვეველს ეძლევა. შტამპის
ტექსტში აღნიშნულია, რომ თუ გადანაწილებული პრიზია ამა თუ იმ ვადაზე არ იქნება გადახ-
დილი, სახელმწიფო დაზღვევის სამმართველოს უფლება ექნება გადახდევინოს მთელი ის პრე-
მია კანონიერი პროცენტებით, რაც დარჩება ვადის შესრულებამდე.

იუსტიციის სახალხო კომისარიატი, იღებს რა მხედველობაში აღნიშნულ პირობას, რომე-
ლიც დადებულია მხარეთა შორის და მათთვის სავალდებულოა, წინადადებას აძლევს ყველა
სახელმწიფო ორგანოს იმ შემთხვევაში, როდესაც სახელმწიფო დაზღვევის სამმართველო შედო-
ტანს განცხადებას გადაუხდელი პრემიის გადახდევინების შესახებ მთელი იმ დროისათვის, რაც
ვადის შესრულებამდე დარჩა, აგრეთვე მიმდინარე შესატანის გადახდევინების შესახებ, გაუკე-
თონ სახელმწიფო დაზღვევის სამმართველოს მიერ წარმოდგენილ სადაზღვევო ქვითარების ტა-
ლონებს აღსრულების წარწერა აღნიშნული პრემიის გადახდევინების შესახებ.

იუსტიციის სახალხო კომისარი შ. მათიკაშვილი

საორგანიზაციო სამმართველოს უფროსი ს. ქავთარაძე

1929 წ. 26 მარტი.

დადგენილება № 1061.

ს. ს. ს. რ. შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატისა.

ქიმიურ ცეცხლმაქრების შესახებ.

იმ მიზნით, რომ დამაკმაყოფილებლად და სათანადოდ იქნეს გამოყენებული ხელით სამუ-
შაო ქიმიური ცეცხლმაქრები, რომლებსაც აქვთ ცეცხლსაქრი თვისებები ხანძრის დაწყებისას,
შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატი ადგენს:

1. ქიმიური ცეცხლმაქრები ყველა ძველი სისტემისა, როგორცაა: „პოზედა“, „მინემაკ-
სი“, „რეკორდი“, „ნაიგარა“ და სხვა და აგრეთვე ახალ გამოშვებული სეფასტოპოლის საზღვაო
ქარხნისა, გამოორიცხულ იქნეს ხმარებიდან, მათი ახლებით შეცვლით.

2. ცეცხლმაქრები „ბაგატორი“ გიდრომექანიკურ ქარხნისა, „ჩულო ბოგატორი“, „კრანსი
ბოგატორი“ და სხვა ცეცხლმაქრები უკანასკნელი გამოშვებისა შეიძლება დაშვებულ იქნეს სა-
ექსპლუატაციოდ 3 წლის ვადით, იმ პირობით, თუ ისინი ვარგისებია.

3. სადგომებში, რომლებშიაც მოთავსებულია ან სწარმოებს დამზადება მაგარ (მყარი)
საგნების ხანძრის გაჩენისას, მათ ჩასაქრობად და აგრეთვე ისეთ სადგომებში, რომლებშიაც მა-
გარ საგნების გარდა არის კიდევ უმნიშვნელო რაოდენობის (5 ფუთამდე), ადვილად ნთიადი
სითხეები და ქიმიური ნივთიერება, მოხმარებული უნდა იქნეს თხელ ქაფიანი ცეცხლმაქრები
(„ბოგატორი“ № 1 ტრემასის ქარხნისა).

4. სადგომებში, რომლებშიაც მოთავსებულია ან სწარმოებს დამზადება ადვილად ნთიადი
სითხეების, ნივთიერების და ქიმიური მასალის და აგრეთვე იმ შენობებში, სადაც ნაჩვენებ საგ-
ნებთან ერთად არის მოთავსებული უმნიშვნელო რაოდენობის მაგარი საგნები და მასალები, ხან-

ძრის გაჩენისას, მათ ჩასაქრობათ მოხმარებულ უნდა იქნას სქელქაფიანი ცეცხლმაქრი (ბოგატორი № 3 ტრემასის ქარხნისა და ტიტანი).

5. დახურულ სადგომებში, სადაც არის მაღალი დაჭიმვის ელმავთულები ან სხვა ელექტროტენიკური ადგომები და აგრეთვე სადაც ინახება საბუთები, რომელიც შეიძლება გაფუჭდეს წყლისაგან, ან ქაფისაგან, გაჩენილ ხანძრის დასაქრობლად მოხმარებულ უნდა იქნას ფენილისებური ცეცხლმაქრები „ტიტანი“, „ტაიფუნი“.

6. ყველა ცეცხლმაქრები უნდა აკმაყოფილებდნენ არსებულ ტენიკურ პირობებს.

7. ყველა ცეცხლმაქრები მოვლილ უნდა იქნენ თანახმად არსებულ წესისა და ინსტრუქციისა-

8. ყველა ცეცხლმაქრები, მათი საქართველოს ტერიტორიის ბაზარზე გასასყიდათ გამოსვლისთანავე წარდგენილ უნდა იქნენ შინსახკომის ხანძრისაგან დაცვის სამმართველოში შესამოწმებლად.

შ ე ნ ი შ ვ ნ ა: დაწესებულებებს და კერძო პირებს, რომელთაც არა აქვთ მიღებული შ. ს. ს. კ. ხანძრისაგან დაცვის სამმართველოს მოწმობა, ეკრძალებათ ცეცხლმაქრებით ვაჭრობა.

9. ყველა ორგანიზაციები, დაწესებულებები და კერძო პირები, რომლებიც აწარმოებენ ცეცხლმაქრებით ვაჭრობას, ვადლებულნი არიან გატარდნენ აღრიცხვაში ადგილობრივ, — ხანძრისაგან დაცვის სამმართველოებში, ან რაზმებში.

10. ყველა ორგანიზაციებს და დაწესებულებებს, ევალებათ გაატარონ აღრიცხვაში მათთან არსებული ცეცხლმაქრები, ადგილობრივ სახანძრო ორგანიზაციებში.

11. ყველა ქიმიური ცეცხლმაქრები, რომლებიც იმყოფებიან ხმარებაში სამ წელზე მეტი შემოწმებულ იქნეს გიდრავლიულ დაწოლის საშუალებით.

12. ყოველი დეფექტები, რომელიც გამოიყვანებული იქნება ცეცხლმაქრების ხმარების პროცესში, დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს შ. ს. ს. კ. ხანძრისაგან დაცვის სამმართველოს.

შინსახკომის მოადგილე **ბ. ბერაძე.**

ხანძრისაგან დაცვის სამმართველოს უფროსი **ასლანიშვილი.**

ციკაშლარი № 0112.

შეთმნხმებულია კავკასიის
წითელ დროშოვან სამხედრო
პროკურორთან.

ყველა მაზრის აღმასკომების ადმინისტრაციულ განყოფილებათა უფროსებს და მილიციის უფროსებს.

შეიოსულ ცნობების მიხედვით ადგილი აქვს მილიციის და სისხლის სამართლის სამსახურთა მილიციის ორგანოების მიერ სამხედრო მსახურთა დაპატიმრების და მილიციის სატუსაღოებში მათი მოთავსების შემთხვევებს.

ვიღებ რა მხედველობაში, რომ ასეთი მოქმედება ეწინააღმდეგება მუშათა და, გლეხთა წითელ არმიის საგარნიზონო სამსახურის მომქმედ წესდების მოთხოვნისა და წინადადებას გაძღვეთ: ამიერიდან სამხედრო მსახურნი, რომელნიც განსაკუთრებულ შემთხვევაში დაპატიმრებულ იქნებიან, დაუყოვნებლივ გადაგზავნით განსაკუთრებულ დადგენილებასთან ერთად კომენდანტის ან სათანადო სამხედრო ნაწილის უფროსის განკარგულებაში; იმ დადგენილებაში, რომელთან ერთად იგზავნება დაპატიმრებული სამხედრო მსახური, დაწვრილებით უნდა იყოს აღნიშნული დაპატიმრების მიზეზი და იმ პირის უფლებამოსილობა, რამელმაც დაპატიმრა სამხედრო მსახური.

შინაგან საქმეთა სახ. კომისრის მოადგილე — **ბ. ბერაძე.**

შ. ს. ს. კ. ადმინ. სამმართველოს უფროსის,
რესპუბლიკის მილუფროსის მოადგილე — **მაჭაყარიანი.**

1929 წ. 19 მარტი.

ს მ ო ნ ა წ ე რ ი

სსსრ უზენაესი სასამართლოს პლენუმის სხდომის 1929 წ. იანვრის „17“
ოქმიდან № 1.

11. ქარელის უბნის სახალხო სასამართლოს მომართვა სისხ. სამ. კოდ. 94 მუხ. განმარტების შესახებ, შეიძლება თუ არა წინასწარი შეცნობით ტყუილ დასმენათ ჩაითვალოს ისეთი შემთხვევა, როდესაც ეჭვმიტანილს დააპატიმრებენ დაზარალებულის განცხადებით, მაგრამ შემდეგში მხილებათა უქონლობისა გამო საქმე წარმოებით მოისპობა.

მომხსენებელი ამხ. გალუსტიანი.

კანონის მიხედვით საზოგადოებრივად საშიშ მქმედობათ (დანაშაულათ) ითვლება არა დასმენა საერთოდ, არამედ წინასწარი შეცნობით ტყუილი დასმენა, ე. ი. შეგნებულათ ტყუილი ბრალის დადება უდანაშაულო პირზე, ვითომც მას რაიმე დანაშაული ჩადინოს, რასაც მიზნათ დასახული აქვს ამ უკანასკნელის პასუხისგებაში მიცემა, სასამართლო ან საგამომძიებლო ორგანოს ან და თანამდებობის პირის შეცდომაში შეყვანის საშუალებით. წინასწარი შეცნობით ტყუილი დასმენის საგნათ შეიძლება იყოს ბრალის დადება როგორც გამოგონებული, ისე ნამდვილათ მომხდარ დანაშაულის ჩადენაზე. ამ რიგათ, წინასწარი შეცნობით ტყუილი დასმენას ახასიათებს ის, რომ იგი არის განზრახი ქმედობა, როგორც ეს გათვალისწინებულია ს. ს. კ. მ. პ. „ა“-ში, ამიტომ, ისეთ შემთხვევებში, როდესაც ნამდვილად დაზარალებული კეთილსინდისიერათ გაშოსტეჟამს ეტყვის ვისმის მიმართ, რომელიც შემდეგ არ გამართლდა, იგი პასუხს არ აგებს სისხლის სამართლის წესით წინასწარ შეცნობით ტყუილი დასმენისათვის.

ს მ ო ნ ა წ ე რ ი

სსსრ უზენაესი სასამართლოს პლენუმის სხდომის 1929 წ. იანვრის „17“
ოქმიდან № 1.

28. სურამის უბნის სახალხო სასამართლოს მომართვა, რომ განმარტებულ იქნეს მიწ. კოდ. 23 მუხ. იწვევს თუ არა მიწის კოდ. 25 მუხ. გათვალისწინებულ შედეგებს სასოფლო-სამეურნეო შენობისა და ნაგებობის გაყიდვა და გაჩუქება არა იმ პირობით, რომ შენობა თუ ნაგებობა ადგილიდან იქნეს აღებული და სხვაგან გადატანილი.

მომხს. ს. ხანკალამოვი.

მიწის კოდ. 23 მუხლის შენიშვნის თანახმად სასოფლო სამეურნეო შენობის და ნაგებობის გაყიდვა არა იმ პირობით, რომ გაყიდული შენობა იქნეს ადგილიდან აღებული და სხვაგან გადატანილი შეიძლება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, უკეთეს მყიდველი ადგილობრივ საადგილ-მამულო ორგანოდან მიიღებს მიწას, რაზედაც აღნიშნული ნაგებობა და შენობაა, —ნასყიდობის ქალაქი კი ბათილობის რიგით უნდა გატარდეს ადგილობრივ თემალჟასკომის რეგისტრაციაში ერთი თვის განმავლობაში დღიდან გარიგების დადებისა. ისეთი სასოფლო სამეურნეო შენობებისა და ნაგებობის გაყიდვა დაგირავება ან ანდერძით გადაცემა საზოგადოთ მისი განსხვისება რაც მიწას არ აეცლება, როგორც მაგალითად ქვის აგურის და სხვ. შენობების აკრძალულია და გამოიწვევს მიწ. კოდ. 25 მუხ. გათვალისწინებულ შედეგებს, უკეთეს მყიდველი მაზრის საადგილ მამულო ორგანოდან არ მიიღებს მიწას, რომელზედაც აგებული იქნება შენობა, შენობის და ნაგებობის გაყიდვა ადგილიდან აღებით და სხვაგან გადატანით ნება დართულია და ამ შემთხვევაში ნასყიდობის გარიგებისათვის რეგისტრაცია საჭირო არ არის.

ს ა მ ო ნ ა წ ე რ ი

სსსრ უზენაესი სასამართლოს პლენუმის სხდომის 1929 წ. იანვრის 17 ოქმიდან № 1.

3. უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის წინადადება, რომ ზედამხედველობის წესით გადაისინჯოს ტფილისის შრომის სასამართლოს 1928 წ. დეკემბრის 13-15 გადაწყვეტილება საქმეზე სარჩელისა გამოგარეგინ სარქისოვისა განათლების კომისარიატთან სამსახურში აღდგენაზე.

მომხს. ამხ. აკოფოვი.

როგორც საქმიდან სჩანს, სახელმწიფო პოლიტენიკური ინსტიტუტის გამგეობის პრეზიდიუმს 1928 წლის სექტემბრის 25-ს დადგენილების თანახმად 29 ოქტომბრიდან გაუნთავისუფლებია ინსტიტუტის მასწავლებელი გარეგინ თადეოზის ძე სარქისოვი, როგორც უვარგისი. 1928 წლის ნოემბრის 3 შემფასებელ საკონფლიქტო კომისიას განუხილავს მოქ. სარქისოვის სამსახურიდან მოხსნის საკითხი და ვინაიდან მუშათა ფრაქციას უცვნია თავისი თავი არა კომპენტენტურად აღნიშნულ საკითხის გადაჭრაში, დაუტოვია საკითხი ღიათ, რის შემდეგ მოქ. სარქისოვს მიუმართავს ტფილისის შრომის სასამართლოსათვის და მოუთხოვია სამსახურში აღდგენა, შრომის სასამართლოს კი არ განუხილავს კონფლიქტი არსებითად და 1928 წ. დეკემბრის 13-15 გადაწყვეტილებით დაუკმაყოფილებია მოქ. სარქისოვის შუამდგომლობა. უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის წინადადებით საქმე გადმოვიდა ამავე სასამართლოს პლენუმში საქმის ზედამხედველობის წესით გადასასინჯავათ და შრომის სასამართლოს გადაწყვეტილების გასაუქმებლად.

მუშა-მოსამსახურის სამუშაოდან მოხსნა უვარგისობის ან დაკისრებულ მოვალეობის სისტემატიურათ შეუსრულებლობის გამო (შრომ. კან. კოდ. 47 მუხ. „გ“ და „დ“) სწარმოებს შრომის კონფლიქტების სამომრიგებლო სამედიატორო და სასამართლოს წესით განხილვის შესახებ“ 1928 წ. აგვისტოს 29 თარიღით დამტკიცებულ წესების მე-12-ე და 48-ე მუხლების დაცვით.

უკეთეს შემოაღნიშნულ შემთხვევებში დამქირაველები მუშა-მოსამსახურეს სამუშაოდან მოხსნის შემფასებელ საკონფლიქტო კომისიის გარეშე და მხარე იძულებული იქნება მიმართოს შრომის სასამართლოს, უკანასკნელი.—ა/კ. შრომის სახკომისარიატის 1928 წ. დეკემბრის 19-ს დადგენილების თანახმად,—ბრძანების წესით აღადგენს სამსახურში უკანონოთ მოხსნილს, აღმინისტრაციის წინააღმდეგ კი კანონის დარღვევისათვის აღძრავს სისხლის სამართლის წესით დევნას და წარმოება-დაწესებულებისადმი მიყენებულ ზარალის საკითხს გადაჭრის ს. ს. რ. ცაკის და სახკომისაბჭოს 29/8—1928 წ. დადგენილებით დამტკიცებულ შემოაღნიშნულ წესების 72 მუხლის თანახმად.

ამავე დროს უკანონოთ მოხსნილის სამუშაოზე აღდგენისთანავე აღმინისტრაციას ზემოაღნიშნულ წესების მე-12 ე მუხლის თანახმად შეუძლია დასცავს დათხოვნის შესახებ საკითხი განსახილველათ შემფასებელ საკონფლიქტო კომისიაში.

უკეთეს მუშა-მოსამსახურის მოხსნის შესახებ (შრომ. კან. კოდ. 47 მუხ. „გ“ და „დ“ პუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში) შემფასებელ საკონფლიქტო კომისიაში შეთანხმება არ იქნა მიღწეული და მიუხედავად ამისა მუშა-მოსამსახურე დათხოვნილი იქნა სამუშაოდან—შრომის სასამართლოს მიიღებს მუშა-მოსამსახურის საჩივარს, განიხილავს კონფლიქტს არსებითად და გამოიტანს სათანადო გადაწყვეტილებას.

კონკრეტულ შემთხვევაში, როგორც საქმიდან სჩანს, საკონფლიქტო კომისიას მიუღია კონფლიქტი თავის განხილვაში, მაგრამ საკითხი დაუტოვია ღიათ, ვინაიდან მუშათა ფრაქციას ჩაუთვლია თავისი თავი არა კომპენტენტურად აღძრულ საკითხის გადაწყვეტაში,—მოქ. სარქისოვს ამის შემდეგ მიუმართავს შრომის სასამართლოსათვის და უკანასკნელი ვალდებული იყო კონფლიქტი განეხილა არსებითად ექსპერტების გამოწვევით და გამოერკვია საკითხი მოქ. სარქისოვის უვარგისობის შესახებ, რაც მას არ შეუსრულებია, რის გამო და ადგინა: ტფილისის შრომის სასამართლოს 1928 წლის დეკემბრის 13-15 გადაწყვეტილება გაუქმდეს და საქმე გადაეცეს იმავე სასამართლოს სხვა შემადგენლობაში განსახილველათ.

Обзор законодательства

за период с 1 по 15 марта 1929 г.

Законодательство Союза ССР

финансы

Постановлением ЦИК и СНК от 10 фев. 1929 г. утверждено „положение о государственных трудовых сберегательных кассах Союза ССР“ в новой редакции. Этим же постановлением отменен ряд действовавших законодательных актов, касающихся сберегательных касс („Изв.“ № 52, 3 марта 1929 г.)

Налоги и сборы

Опубл. пост. СНК от 22 фев. 1929 г. „Об изменении такс сборов, взимаемых за пересылку почтовых посылок“. („Изв.“ № 55; 7 марта 1929 г.)

Т р у д

Постановлением СНК от 6 марта 1929 г. „о мерах к укреплению трудовой дисциплины“ администрации госпредприятий предоставлено право самостоятельно налагать на нарушителей трудовой дисциплины все взыскания предусмотренные табелем взысканий. Порядок обжалования в РКК; решения последней окончательны. Предусмотрен так же порядок посылки на работу с бирж труда в связи с отношением посылаемого к вопросам трудовой дисциплины. В интересах той же трудовой дисциплины СНКом Союзных республик предложено принять меры к тому, чтобы лечебные, судебные и др учреждения, а также торговые предприятия обслуживали рабочих и в нерабочее время („Изв.“ № 55, 7 марта 1929 г.)

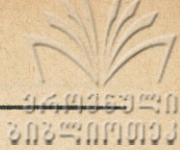
Законодательство ЗСФСР

К р е д и т

Пост. СНК № 106 от 7 фев. 1929 г. „о мерах по поднятию кредитной дисциплины и мобилизации средств крестьянского населения в системе сельско-хозяйственного кредита“ издано в целях мобилизации средств населения в системе сель.-хоз. кредита, — ликвидации просрочек и убытков и увеличения паевых и специальных капиталов и вкладов первичной сети. („Зар. Вост.“, № 54, 8 марта 1929 г.)

Социальное страхование

Постановлением СНК № 108 от 21 фев. 1929 г. „о погашении задолженности по взносам на социальное страхование“ всем ведомствам предложено покрыть задолженность не позже трехмесячного срока со дня изд. наст. постановления и установить, совместно с органами Соцстраха, точные сроки погашения. СНК-ы республик входящих в ЗСФСР, должны издать аналогичные постановления в отношении ведомств республиканского значения. („Зар. Вост.“ № 52, 6 марта 1929 г.)

Законодательство ССР Грузии

В ы б о р ы

Постановлением 5 сессии ВЦИК IV созыва от 1 марта 1929 г. срок созыва съездов советов Абхазии, Аджаристана и Юго-Осетии, а также уездных съездов определен от 10 марта по 10 апреля, срок же созыва V Всегрузинского съезда советов — 24 апреля („Коммунн.“ № 53, 7 марта, 1929 г.)

Налоги и сборы

Пост. СНК „об определении ставок водного сбора и о порядке взыскания означенного сбора на территории ССР Грузии и входящих в ее состав ССР Абхазии, автономной ССР Аджаристана и автономной области Юго-Осетии“ изд. на основаниях ст. ст. 9, 10, 13, 14, 16, 19 и 23 „положения о водном сборе“ Союза ССР (С. З. Союза ССР 1928 г. № 49, ст. 435) и определяющей размеры ставок, порядок взыскания сбора, принесения жалоб и т. п. Предельным сроком для внесения сбора за 1928-29 г. определено 1 апреля 1929 г. („Коммуна“ № 53, 7 марта 1929 г.)

ОФИЦИАЛЬНАЯ ЧАСТЬ

СОДЕРЖАНИЕ: Циркуляр НКЮ № 10. Постановление НКВД № 0112. Выписки из протокола заседания пленума В. С.

Циркуляр № 10.

Всем нотариальным органам.

Пунктом „е“ части I ст. 46 Положения о Государственном Нотариате нотариальные органы делают исполнительные надписи на документах органов государственного страхования о взыскании страховых премий по обязательному неокладному страхованию.

Управление государственного страхования обычно предоставляет страхователям рассрочку платежа страховой премии по обязательным неокладным страхованиям. О такой рассрочке на талонах страховых квитанций Управление Госстраха налагает штамп с указанием сроков платежа.

В тексте штампа, который налагается также и на подлинной квитанции, выдаваемой страховщику, значится, что в случае неуплаты в какой-нибудь срок рассроченного платежа, Госстрах вправе взыскать всю остающуюся до конца срока премию с законными процентами.

В виду такого условия между сторонами, обязательного для них, НКЮ, предлагает Нотариальным органам, в случае заявления Госстраха о взыскании всей рассроченной до конца срока неуплаченной премии или о взысканиях очередного взноса, учинять исполнительные надписи на представляемых им талонах к страховым квитанциям, о взыскании их.

Народный Комиссар Юстици **Ш. Матикашвили.**

Начальник Оргуправления **С. Кавтарадзе.**

26 марта 1929 года.

Постановление № 161

Народного Комиссариата Внутренних Дел ССР Грузии

О химических огнетушителях

В целях удовлетворительного и надлежащего использования назначения химических ручных огнетушителей, имеющих огнегасительные свойства при начале пожара, НКВД постановляет:

1. Химические огнетушители, всех старых систем: „Победа“, „Минемакс“, „Рекорд“, „Ниагара“ и т. д., а также новый выпуск Севостопольского морского завода изъять из обращения с заменой новыми.

2. Огнетушители же „Богатырь“ Гидромеханического завода, „Чудо“, „Богатырь“ „Красный Богатырь“ Семворзвода и т. д. последнего выпуска могут быть допущены к эксплуатации на 3 года при условии их полной исправности.

3. Для тушения горящих предметов в помещениях, производящих или хранящих различные твердые предметы и материалы и в таких помещениях, где наряду с твердыми материалами имеются в значительном количестве (до 5 пудов) легковоспламеняющиеся жидкости, и химические вещества применять жидкопенный огнетушитель Богатырь № 1 завода „Тремасса“ (Титан).

4. Для тушения предметов в помещениях, производящих или хранящих легковоспламеняющиеся жидкости, вещества и химические продукты, а также в помещениях где находится с указанными жидкостями и имеются также в значительном количестве твердые предметы и материалы, применять густопенный огнетушитель „Богатырь“ № 3, „Тремасса“).

5. Для тушения горящих предметов в закрытых помещениях где имеются электрические провода высокого напряжения или иные электротехнические и моторные установки, а также где хранятся документы, которые могут испортиться от воды или нены, применять сухие порошковые огнетушители („Титан“, „Тайфун“).

6. Все огнетушители должны удовлетворять существующим техническим условиям.

7. За всеми огнетушителями должен быть надлежащий уход согласно существующих правил и инструкций.

7. Все огнетушители до появления в продаже на территории ССР Грузии должны быть предварительно представлены на одобрение в Управление Пожарной Охраны Наркомвнудела.

Примечание; Учреждения и лица, не имеющие разрешения от УПО НКВД Грузии, не имеют права торговать таковыми.

10. Все организации, учреждения и лица производящие продажу огнетушителей должны зарегистрироваться в местной городской пожарной команде.

10. Всем организациям и учреждениям предлагается зарегистрировать имеющиеся у них огнетушители в местных пожарных организациях.

11. Все химические огнетушители, которые находятся в эксплуатации более 3 лет, должны быть испытаны посредством гидравлического давления.

12. О всех выявленных в процессе эксплуатации, дефектах в конструкциях, сообщать немедленно в Управление Пожарной Охраны Наркомвнудела.

Народный Комиссар Внутренних Дел ССР Грузии — **Б. Берадзе.**

За начальника Управления Пожарной Охраны — **Асланишвили.**

11 марта 1929 г.

Циркуляр № 0112.

Согласовано с Военным

Прокурором ККА

**Всем Начальникам уездных административных отделов,
Начальникам Милиции и Уголовных Розысков.**

По имеющимся сведениям имеют место случаи задержания органами Милиции и Уголовного Розыска военно-служащих и заключения их под стражу при арестных помещениях Милиции.

Принимая во внимание, что подобное действие идет в разрез с требованиями действующего устава Гарнизонной Службы РККА впредь предлагается: военнотружущих, подвергаемых задержанию в в особо важных случаях непосредственно органами милиции для пресечения преступлений, немедленно препровождать при особом постановлении Коменданту или в соответствующее войсковое объединение; в постановлении препровождаемом вместе с задержанным военнотружущим должны быть точно указаны причины задержания и правомочия лица, задерживающего военнотружущего.

Зам. Народного Комиссара Внутренних Дел Грузии **Берадзе.**

Зам. Начальника Адм. Управления,

Начальника Милиции Республики **Мачавариани.**

19 макта 1929 года.

В ы п и с к а

Из протокола 1 заседания пленума Верховного Суда ССР Грузии
от 17 января 1929 г.

28. Обращение Нарсуда Сурамского района с просьбой о разъяснений ст. 23 Зем. Код. в смысле определения того, вызываются ли последствия, предусмотренные 25 ст. Зем. Код. продажей или дарением сельско-хозяйственных зданий и сооружений не на снос.

Донл. С. Ханналамов.

Согласно примечания к 23 ст. Зем. Код. продажа сельско-хозяйственных зданий и сооружений не на снос допускается лишь в тех случаях, когда покупатель получает от земельного органа участок земли, на котором находится означенное здание или сооружение; сама-же сделка, под страхом недействительности, должна быть зарегистрирована в местном темисполкоме в месячный срок со дня заключения сделки. Продажа, залог или передача по завещанию и вообще отчуждение таких сельско-хозяйственных зданий и сооружений, которые не могут быть отделены от земли, как напр. каменных, кирпичных и п. воспрещена и влечет за собой последствия, предусмотренные 25 ст. Зем. Код., если покупатель при этом не получает от уездного земельного органа землю, на которой возведено означенное строение. Продажа здания и сооружения на снос разрешена и в этих случаях не требуется регистрации сделки купли-продажи.

В ы п и с к а

из протокола заседания Пленума Верховного Суда ССС Грузии.
от 17 января 1929 г. за № 1.

3. Предложение Председателя Верховного Суда о пересмотре в порядке надзора решения Тифлисского Трудового Суда от 13-15 декабря 1928 г. по делу об иске Гарегина Сарнисова к Народному Комиссариату Просвещения о восстановлении в должности.

Как видно по делу Президиум Правления Государственного Политическо-го Института согласно постановления от 25 сентября 1928 г. освободил от должности, как негодного преподавателя Института Гарегина Тадеосовича Сарнисова

3 ноября 1928 года Расценочно-Конфликтная Комиссия рассмотрела вопрос о снятии с должности гр. Саркисова и, не найдя себя компетентной для разрешения означенного вопроса, оставила его открытым, после чего гр. Саркисов обратился к Тифлисскому Трудовому Суду и просил восстановления в должности.

Трудовой Суд не рассмотрел конфликта по существу и постановлением своим от 13-15 декабря 1928 г. удовлетворил ходатайство гр. Саркисова. По предложению Председателя Верховного Суда дело было передано в Пленум Верховного Суда для пересмотра его в порядке Надзора и для отмены Постановления Трудового Суда.

Снятие с работы рабочих и служащих по негодности и вследствие систематического неисполнения возложенных обязанностей (пункты „в“ и „г“ ст. 47 Труд. Код.) производится согласно 1-го Примечания ст. 47 Труд. Код. и ст. ст. 12 и 48 „Правил о примирительно-третейском и судебном рассмотрении „трудовых конфликтов“, утвержденных ЦИК-ом и Совнаркомом Союза ССР от 29 августа 1928 года.

Если в вышеуказанных случаях наниматель снимет с работы рабочего или служащего помимо Расценочно-Конфликтной Комиссии и служащий будет вынужден обратиться в Трудовой Суд, последний согласно постановления Наркомтруда ЗСФСР от 19 декабря 1928 года восстанавливает в должности незаконно снятого в порядке Приказа, против же Администрации за нарушении закона возбуждает уголовное преследование а вопрос об убытках, причиненных предприятию или учреждению, решает согласно ст. 72 вышеуказанных правил, утвержденных Постановлением Цик-а и Совнаркома Союза ССР от 29-VIII-1928 г.

Одновременно с восстановлением в должности незаконно снятого, администрация, согласно ст. 12 вышеуказанных Правил, может поставить вопрос об увольнении на рассмотрение в Расценочно-Конфликтной Комиссии.

Если по вопросу о снятии с должности рабочего или служащего (в случаях, предусмотренных пунктами „в“ и „г“ ст. 47 Труд. Код.) в Расценочно-Конфликтной Комиссии не будет достигнуто соглашения, а служащий все же будет снят с должности, Трудовой Суд принимает к производству жалобу служащего, рассматривает дело по существу и выносит соответствующее решение.

В конкретном случае, как видно по делу, Конфликтная Комиссия приняла к рассмотрению спор, но оставила вопрос открытым, в виду того, что рабочая фракция не сочла себя компетентной для его разрешения. После этого гр. Саркисов обратился к Трудовому Суду. Последний должен был дело рассмотреть по существу с участием экспертов и выяснить вопрос о негодности гр. Саркисова. Но Трудовой Суд этого не сделал, вследствие чего Пленум Верховного Суда Постановил: постановление Тифлисского Трудового Суда от 13-15 декабря 1928 года отменить и дело передать на рассмотрение тому же Суду в другом составе.

В ы п и с к а

из протокола № 1 заседания Пленума Верховного Суда ССР Грузии

от 17 января 1929 года

11. Запрос Народного Суда Карельского участка о разъяснении 94 ст. Угол. Код.— можно ли квалифицировать как заведомо ложный донос случай, когда подозреваемое лицо заключается под стражу по заявлению пострадавшего, но впоследствии за отсутствием улик дело производством прекращается.

დონ. თვ. გალუთან.

По закону общественно-опасным деянием (преступлением) считается не донос вообще, а заведомо ложный донос, т. е. сознательно ложное обвинение невинного лица в том, что он будто бы совершил какое то преступление, в целях, путем введения в заблуждение судебного или следственного органа или должностного лица, привлечения его к ответственности. Предметом заведомо ложного доноса может быть обвинение как в вымышленном, так и в совершенном в действительности преступлении. Таким образом заведомо ложный донос характеризуется тем, что он является умышленным деянием в том смысле, как это предусмотрено в п. „а“ ст. 9 У.К. Поэтому в тех случаях, когда действительно пострадавший добросовестно заявил подозрение против того или иного лица подозрение, которое впоследствии не оправдалось, он за это не отвечает в уголовном порядке, как за заведомо ложный донос.

რედაქციისათვის

1. ავტორებს ვსთხოვთ წერილები გვიგზავნონ სუფთად და გარკვევით დაწერილი ან მანქანაზე გადაბეჭდილი, ფურცლის ცალ გვერდზე თავიანთ მისამართის ჩვენებით

2. რედაქცია უფლებას იტოვებს წერილების შესწორებისა და შემოკლებისას—თუ არ არის ავტორის პირდაპირი წინააღმდეგობა.

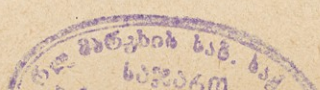
3. დაწუნებულ მასალას უკან არ ვაბრუნებთ.

ხელისმოგწერტა საყუკაღღებოტ:

ქუჩნალ—საბჭოტა საგარტოლის—რეღაქცია
აგოტ აქსადებს ჯველ სასაგარტლო რეგა-
ნოების, გილიქიის საგარტოველოების, გავსახ-
ლტა უფროსების, აღმასკოგების, კოლექ-
ტიურ და პერსონალურ ხელისმოგწერტა სა-
ყუკაღღებოტ, (როგორქ პროვინქიაში ისე
ადგილოგრივ), როგ საჭიროა 20 აკრი-
ლაგდე უგეოტიანონ მათგე დარ-
ჩენილი ა.-ვ. იანვრის, ტეგერვლის
და მარტის ტვეების ჩვენი ქუჩნა-
ლის დავალიანება. წინააღგდეგ
უგეოტგევაში ქუჩნალის გაგზავნა
უგეყვეტილი იქნება.

რეღაქცია

გვერდები ხელისმომწერის ს ა გ ჯ რ თ ა სამართალზე

ხელისმომწერის პირობები

- 1 წლით . . . . . 10 მან.
- 6 თვით . . . . . 5 მან. 50 კპ.
- 3 თვით . . . . . 3 მან.

სამ თვეზე ნაკლები ხელისმომწერა არ მიიღება

ჟურნალის კანტორაში შეიძლება ავრეთვე
1928 წლის ჟურნალის მთელი კომპლექტის
(24 ნომერი) შეყენა 5 მანეთად.

მისამართი: ტფილისი. ტრიბუნალის ქ. №32 „საბჭოთა
სამართლის“ რედაქცია. ელსმ. 13 - 68

